

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Второто продолжение на Деведесет и четвртата седница на Собранието на Република Македонија, одржана на 22 април 2005 година

Седницата се одржа во Собранието на Република Македонија, сала 1, со почеток во 10,00 часот.

Седницата ја отвори и на неа претседаваше Љупчо Јордановски, претседател на Собранието на Република Македонија.

Љупчо Јордановски: Почитувани пратеници, продолжуваме со работа по 94-тата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците: Ангелка Пеева-Лауренчиќ, Андреј Жерновски, Сашко Кедев, Љубе Бошковски, Петар Наумовски, Ганка Самоиловска-Цветанова, Орданчо Тасев, Љубчо Георгиевски, Љупчо Балковски, Зоран Томиќ и Али Ахмети ме известија дека се спречени да присуствуваат на седницата.

Ги молам службите да го утврдат бројот на присутните пратеници во салата.

Ги молам пратениците да влезат во салата бидејќи треба да пристапиме кон гласање на амандманот.

Во салата се присутни 61 пратеник.

Продолжуваме со претресот по текстот на Предлогот на Законот за управување со кризи.

Претресот по амандманот на член 3 за менување на точка 1, поднесен од пратеникот Силвана Бонева, е заклучен.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 57 пратеници, 10 гласале за амандманот, 1 воздржан, 46 гласале против.

Во салата се присутни 61 пратеник.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 3, за додавање нова точка 1-а по точката 1, поднесен од пратеник Силвана Бонева.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор заменикот на министерот за одбрана Господинот Џафери.

Талат Џафери: Амандманот не се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот не е прифатен.

Повелете Госпоѓо Бонева, имате збор.

Силвана Бонева: Додавањето на нова точка 1-а е со една единствена цел, да се подобри дефиницијата на тоа што значи загрозеност на безбедноста на Република Македонија. И бидејќи се спомнува поимот - поредок утврден со Устав, внесено е внатре за подобрување на текстот, што е тоа поредок утврден со Устав и член 1-а гласи - загрозување на уставниот поредок на Република

Македонија, е состојба во која од кој било вид на ризици и опасности, подолго време е оневозможено нормалното остварување и функционирање на политичкиот, правниот, економскиот, социјалниот и друг со Уставот и законите постојан систем, или ако побитно и подолго време е нарушено нормалното функционирање на институциите на системот или функционирање на органите на власта на Република Македонија.

Со цел да не се доведеме во забуна и со цел попрецизно да биде дефиниран текстот, ги молам колегите пратеници да го поддржат овој амандман.

Благодарам.

Љупчо Јордановски: Благодарам.

Дали некој друг бара збор? (никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласате.

Гласале 60 пратеници, а 5 гласале за, нема воздржан, 55 гласале против.

Во салата беа присутни 62 пратеници, во моментот на гласање.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 3, за менување на точка 4, поднесен од пратеникот Силвана Бонева.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор Господинот Џафери.

Талат Џафери: Амандманот не се прифаќа

Љупчо Јордановски: Амандманот не е прифатен.

Дали некој бара збор?

Повелете Госпоѓо Бонева.

Силвана Бонева: Во постоечкиот Предлог-закон, поимот е дефиниран со една тафтологија и постојано има еден процес на вртење во круг, при нејзиното дефинирање.

Предлогот за поуспешно дефинирање на поимот криза, гласи: - криза е состојба во која се загрозени основните вредности утврдени со Уставот на Република Македонија или безбедноста на Република Македонија и остварувањето на уставниот поредок на Република Македонија.

Благодарам.

Љупчо Јордановски: Дали некој друг бара збор? (никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласате.

Гласале 62 пратеници, 7 гласале за амандманот, нема воздржани, 55 гласале против.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 13, став 4, поднесен од пратеникот Силвана Бонева.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор заменик министерот за одбрана, Господинот Џафери.

Талат Џафери: Ваквата формулација на амандманот подразбира мешање на Владата во работата и надлежностите на Комисијата за одбрана и прејудувања определување на член на Комисијата за одбрана од страна на Владата кој би учествувал во работата на управувачкиот Комитет. Имајќи во предвид тоа што го кажувам, амандманот не се прифаќа, бидејќи тоа е надлежност на Комисијата за одбрана, од своите редови да избере член кој ќе учествува во работата на управувачкиот Комитет, а не работа на текст на Законот.

Амандманот не се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот не е прифатен.

Дали некој бара збор?

Повелете Госпоѓо Бонева, имате збор.

Силвана Бонева: Во членот 13 каде се говори за управувачкиот Комитет, покрај сите членови кои се застапени во управувачкиот Комитет, добро е во него да има претставник од опозицијата.

Во Предлог-законот се вели дека Комитетот го сочинуваат министрите: за внатрешни работи, здравство, транспорт и врски, одбрана, надворешни работи, раководителот на групата за проценка. По тоа следи делот каде што треба да се регулира правичната застапеност на заедниците, а во ставот 4 каде има претставник од Собранието, преку Комисијата за одбрана и безбедност, би требало да се вметне и претставник на опозицијата од Собранието, кој се избира со просто мнозинство на гласови на парламентарните опозициони партии. Тоа е затоа што и опозицијата мора да биде во тек со евентуалната криза која ја тангира државата.

Мислам дека колегите пратеници треба да го прифатат овој амандман.

Благодарам.

Љупчо Јордановски: Повелете Господине Најдовски, имате збор.

Слободан Најдовски: Благодарам Господине претседателе. Сакам сосема на кратко .

Во принцип поддржувам во ваквите тела да има претставник на опозицијата и тоа е добро. Но, амандмани не можам ниту јас, ниту мислам другите пратеници да го поддржат од една проста причина што начинот на кој се предлага да биде избран од страна на пратениците, вели просто мнозинство од гласовите на парламентарните опозициони партии. Тоа е спротивно на Деловникот за работа на Собранието во кое ги исклучува да гласаат останатите пратеници, пратениците од владиното мнозинство и плус тоа

не може да се донесуваат одлуки со број на пратеници, на пример 15 - 20, или колку ќе имаат просто мнозинство од гласовите на парламентарните опозициони партии.

Би завршил со тоа, јас во принцип прифаќам во ваквите тела да има од опозиционите партии и тоа сигурно и кога ние ќе го биреме дека тоа ќе го направиме така, но начинот на кој се предлага вака не може да се избере е спротивно на Деловникот за работа на Собранието и воопшто на работата на Собранието. Благодарам.

Љупчо Јордановски: Дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 61 пратеник, 5 гласале за, 1 воздржан, 55 против амандманот.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 22 став 1, поднесен од пратениците Сашо Дохчев, Кире Гештаковски и Рафет Муминовик.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор господинот Талат Џафери.

Талат Џафери: Амандманот се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот е прифатен и станува составен дел од текстот на законот.

Отворам претрес по амандманот на член 24 став 2, поднесен од Комисијата за одбрана и безбедност.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор заменикот министер. Повелете.

Талат Џафери: Амандманот не се прифаќа од причина што со член 13 став 3 е предвидено учество на експерти во работата на управувачкиот комитет, а имајќи предвид дека во членот 24 се работи за главниот штаб за управување со кризи кој го сочинуваат директори на специфицирани дирекции кои во некоја рамка се експерти во своите области, па би било дуплирање на луѓето кои би работеле во главниот штаб.

Од таа причина не може да се прифати амандманот.

Констатирам дека амандманот не е прифатен.

Љупчо Јордановски: Амандманот не е прифатен.

Дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 58 пратеника, 6 за, 3 воздржани, 49 против, а во салата се присутни 64 пратеника.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 24 став 2, поднесен од пратениците Сашо Дохчев, Кире Гештаковски и Рафет Муминовиќ.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор заменик министерот. Повелете.

Талат Џафери: Амандманот се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот е прифатен и станува составен дел на текстот на законот.

Отворам претрес по амандманот на член 25 став 2, поднесен од Комисијата за одбрана и безбедност.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор заменик министерот Талат Џафери.

Талат Џафери: Амандманот не се прифаќа од истите причини затоа што се работи за регионални штабови и имајќи предвид дека се подразбира дека би требало да бидат експерти по определени области. Од таа причина амандманот не се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот не е прифатен.

Дали некој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 57 пратеника, 3 за амандманот, 2 воздржани, 52 против, а во салата се присутни 64 пратеника.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 30 став 1, поднесен од Комисијата за одбрана и безбедност.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор господинот Талат Џафери.

Талат Џафери: Амандманот се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот е прифатен и станува составен дел од текстот на законот.

Отворам претрес по амандманот на член 30 за менување на став 2, поднесен од пратеникот Силвана Бонева.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор господинот Талат Џафери.

Талат Џафери: Амандманот не се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот не е прифатен.

Повелете госпоѓо Бонева, имате збор.

Силвана Бонева: Во Главата 4 - Одлучување и употреба на ресурсите од член 30 се дефинира што е тоа сериозност на ризикот, меѓутоа,

направен е само обид да се дефинира сериозноста на ризикот кога ќе се активира овој механизам на превенција, што значи дека се одредува прагот на реакцијата.

Првиот став е во ред на член 30, но во вториот став пишува дека сериозноста на ризикот треба да биде од таква природа на зафатеност на подрачјето, добрата, здравјето и животите на луѓето или опасност по безбедноста на Република Македонија или на дел од неа за кој не постојат услови, вели, за прогласување на воена или вноредна состојба. Повторно ќе кажам дека ова е конфузна реченица сама по себе и добро е да се преформулира, па би можела да гласи вака:

Ризикот и опасноста треба да бидат во таква природа и степен кои сериозно можат да ги загрозат добрата, здравјето и животот на луѓето или безбедноста и поредокот на Република Македонија или дел од неа, а заради кое не постојат услови за прогласување на воена или вноредна состојба.

Мислам дека треба да се спомне загрозувањето на поредокот на Република Македонија и заради тоа апелирам до пратениците да го поддржат овој амандман.

Љупчо Јордановски: Имате дополнителен коментар господине Талат.

Талат Џафери: Чувствувам потреба да се дообјаснам по однос на текстот на предлог амандманот односно амандманот кој се предлага.

Со Уставот на Република Македонија во делот Глава за одлучување по војна и мир е во надлежност на Собранието и загрозеноста на поредокот на државата односно на Република Македонија е во надлежност за одлучување на Собранието на Република Македонија и токму поради таа формулација поредокот, тоа се подразбира, дека следи други активности на Собранието кое треба да одлучува за заштита на уставниот поредок и затоа не можеме во законска рамка некои состојби кои кореспондираат со таква работа да прифатиме таков амандман, а уште повеќе кога се знае дека од јавните расправи што се одржаа по однос на Предлог законот токму поради ваква формулација беше критикуван Предлог законот.

Од таа причина амандманот не може да се прифати.

Љупчо Јордановски: Дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 60 пратеника, 4 гласале за, нема воздржан, 56 против, а во салата се присутни 63 пратеника.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 35 став 2, поднесен од Комисијата за одбрана и безбедност.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор заменик министерот за одбрана Талат Џафери.

Талат Џафери: Амандманот не се прифаќа од причина што со членот 35 е уредено дека делови од Армијата учествуваат во поддршка на полицијата за оние мисии, за оние задачи кои се предвидени во Сопот како документ што е донесен во Собранието и исклучиво во однос на тие мисии може да се употребуваат делови од Армијата, а со бришењето и со укажувањето од Сопот, ние даваме можност да се користат за други мисии кои не се предвидени.

Љупчо Јордановски: Дали некој друг бара збор?(Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 60 пратеника, 2 гласале за амандманот, 2 воздржани, 56 против, а во салата се присутни 66 пратеника.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 36 ставови 1 и 2 поднесен од Комисијата за одбрана и безбедност.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор заменик министерот Талат Џафери.

Талат Џафери: Имајќи ги предвид одредбите од Законот за организација и работа на органите на државната управа каде се пропишува кои институции што прописи донесуваат односно дека Претседателот на државата донесува правила, а министерствата упатства за работа на организационите единици, во случајот министерот за одбрана Упатство за обука и вежби на единиците на Армијата на Република Македонија.

Од таа причина амандманот не се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот не е прифатен.

Дали некој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 55 пратеника, 2 за, 3 воздржани, 50 против амандманот, а сега моментално во салата се присутни дури 68 пратеника. Јас би ги молеп пратениците дека тоа не е голем физички напор да притиснете копче.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 54 во воведната реченица, поднесен од пратеникот Силвана Бонева.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор заменик министерот.

Талат Џафери: Со Законот за прекршоци максимална казна за прекршок е 50.000 денари и од таа причина овој амандман не се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот не се прифаќа.

Дали некој бара збор?

Електрониката има време на реагирање помалку од една секунда.

Повелете госпоѓо Бонева.

Силвана Бонева: Зголемувањето на паричните казни во казнените одредби на овој Предлог закон би одело во прилог на поуспешно спроведување и функционирање на механизмот за управување со кризи и можеби треба да се размисли за зголемување на казните во Кривичниот закон за да може навистина да бидат сериозни овие казни во случај на криза доколку некој не ги применува одлуките и насоките и препораките и другите мерки и активности на Владата и на управувачкиот комитет и центарот можат да настанат огромни штети и ништо не може да биде покриено со 5 или 50 илјади денари.

Токму од тие причини мислам дека треба да се размисли за зголемување. Претставникот на Владата е овде и може да се иницира промена и во Кривичниот закон за да може да се направи промена во овој закон.

Љупчо Јордановски: Дали некој друг бара збор?

Повелете госпоѓо Лалчевска.

Ристана Лалчевска: Благодарам господине претседателе.

Би сакала накратко да се осврнам на овој амандман во поддршка. Јас знам дека во Законот за прекршоци е предвидена максимална казна од 50 илјади денари за физичко лице, меѓутоа, менаџирањето со кризи е еден посебен систем кој еден сегмент може да го наруши целиот процес и последици од тоа да бидат огромни штети односно не добро изменаџирана криза која може да предизвика опасност по животот и здравјето на луѓето и да има огромни загуби.

Затоа мислам и препорачувам да се размисли во насока на зголемување на казните, бидејќи казна од 5 илјади денари, извинете, навистина ќе биде смешна за некој кој нема да примени одлука на центарот за менаџирање со кризи и со тоа ќе го наруши целиот процес и целиот механизам за добро да се изменаџира една криза, а мислам дека последиците можете да ги согледате.

Љупчо Јордановски: Дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 61 пратеник, 7 гласале за, 1 воздржан, 53 против амандманот.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 55 поднесен од пратеникот Силвана Бонева.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор заменик министерот за одбрана.

Талат Џафери: Амандманот се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот е прифатен и станува составен дел на текстот на законот.

Отварам претрес по амандманот на член 56, поднесен од пратеникот Силвана Бонева.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор господинот Талат Џафери.

Талат Џафери: Амандманот се прифаќа.

Љупчо Јордановски: Амандманот е прифатен и станува составен дел од текстот на Законот.

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на Законот.

Молам, кој бара збор?

Повелете госпоѓо Којзеклиска имате збор, а потоа нека се подготви пратеникот Никола Апостоловски.

Марија Којзеклиска: Почитуван претседателе, дами и господа пратеници,

Еве, после толку време дојде и втората фаза од Предлог-законот за управување со кризи. И во првата фаза имаше доста забелешки по однос на текстот на Законот она што сака да се регулира со овој закон дали ќе се најде соодветен начин и модус да се изрегулира целата таа материја која Владата сака да ја регулира, меѓутоа, и сега во овој Предлог закон се поставува основното прашање, а тоа е дали законот за управување со кризи може да опстане во нашиот поредок од уставно правен аспект.

Ова од причини што Уставот на Република Македонија прво воопшто не го познава терминот криза, туку се користи со термините воена и вонредна состојба.

Уставот во одредбите за одбраната на Република Македонија се употребува терминот вонредна состојба, а самото настанување на вонредната состојба се ограничува или се фокусира на две работи, а тоа се големи природни непогоди и епидемии. Но, факт е дека вонредни состојби во општеството можат да настанат и од други причини како што се дел од нив наведени во поимникот во членот 2 во ризици и опасности како што е масовниот тероризам, висок степен на криминализација на општеството, масовно нарушување на јавниот ред и мир на територијата на државата, блокирање на економскиот систем и тн.

И самото генеричко име на вонредна состојба значи дека нешто се става надвор или нешто го

изместило оној тек по кој оди нормалното функционирање на општеството. Заради ова, според мое лично мислење, дека терминот вонредна состојба всушност ги акумулира или ги апсорбира во себе и поимот криза и поимот кризна состојба.

Сметам дека уставната неоснованост лежи токму во членот 125 од Уставот на Република Македонија во кој се дефинира вонредната состојба, а во ставот 2 од истиот член се вели дека постоењето на вонредна состојба на територијата на Република Македонија или нејзин дел го утврдува Собранието на Република Македонија.

Сега, ако во Уставот имаме дефинирано дека вонредната состојба настанува кога, како што реков, настанат големи природни непогоди или епидемии и ако во тој случај одлуката ја донесува Собранието на Република Македонија со двотретинско мнозинство се прашувам зошто тогаш Собранието се игнорира од одлучување во кризни состојби или кризи кои се од понизок интензитет односно понизок степен на опасност.

Во Уставот исто така е дефинирано дека доколку Собранието не може да се состане, тогаш одлуката ја донесува претседателот на Собранието и на првата наредна седница му ја доставува на Собранието на утврдување.

Во моите размислувања во однос на оние општи сегменти кои сакаат да се опфатат со овој закон е дека прво и основно ние немаме јасно дефинирање што е тоа криза, што е кризна состојба.

Кризата, како криза е дефинирана во членот 3, став 1 точка 3, 4, кризната состојба е дефинирана во членот 3 став 1 точка 5. Тоа е, според мене, некаков обид само за дефинирање на поимот криза и поимот кризна состојба, меѓутоа во една форма што не е доволно јасна и прецизна што е криза, а што е кризна состојба.

Прво, ако сега го размислуваме дефинирањето на кризата и кризната состојба, затоа што на крајот на краиштата овој закон се однесува на управување со кризи. Значи, ние мораме да дефинираме со што всушност сака соодветната институција да управува или во каков вид, што би претставувало криза, да можат да настапат одредбите, примената на одредбите од Законот што ја уредува таа област.

Значи, прво, дали природните појави односно непогоди се исто што и елементарни и други непогоди, како што се дефинирани во ризиците и опасностите во членот 3 сстав 1 точка 3.

Второ, дали природната непогода е криза или е кризна состојба или не е криза или не е кризна состојба.

Трето, ако она што е дефинирано во членот 3 став 1 точка 2, како кризи и опасности. Еве, да посочам некои од нив, затоа што таа точка е премногу обемна за да можам да не ја елаборирам целата, меѓутоа ќе напомам некои од нив, ставена е и корупцијата и организираниот

криминал и поседување на големи количини на илегално оружје итн, што според предлагачите било услов за прогласување на криза и кризна состојба, тогаш, искрено да ви кажам, според мене и вака како што сме ние во овој степен на развиток, Република Македонија е во постојана криза или во постојана кризна состојба во континуитет од 1990 година наваму. Ние само сега треба да дефинираме дека ние сме во криза или кризни состојби.

Затоа велам дека не постои концепт за дефинирање на она што е што, основните поими што треба да ги уредуваат тие состојби. Ова го велам од причини што еднаш дефинирана во членот 3 став 1 точка 5, со апсорбирање на точката 2 од истиот член, потоа имаме проширување на оваа дефиниција во членот 30 став 1 каде се вметнати елементите и на превенција и на рано предупредување иако во поимникот постои превенција, сега логично се наметнува прашањето кога веќе сме прогласиле или е прогласена кризна состојба, значи дека и превенцијата и раното предупредување не го постигнале својот ефект, па какко крајна солуција се јавува прогласување на кризна состојба.

Така што, сметам дека воопшто овде не треба да се комплицира веќе еднаш утврдената дефиниција за кризна состојба, расштркана низ целиот текст на Предлогот на законот.

И, една друга работа што ми падна во очи, читајќи го целиот текст е тоа дека еднаш се употребува криза, во друга одредба се употребува кризна состојба. Дали се работи за два исти термини иако во поимникот претходно веќе се поделени и се обидело Министерството да, како така, ги објасни како кризи или кризни состојби или, ако веќе ги употребуваме термините: рано предупредување, како што е дадено во членот 30, став 1 и превенцијата и раното предупредување, тогаш зошто во поимникот не е дефинирано што значи рано предупредување ако веќе ја имаме дефинирано превенцијата. Сметам дека имаме многу изврзани работи, неподелени, нејасни. Натаму, во моето образлагање ќе се потрудам да ви објаснам, можеби во Министерството за одбрана не ги согледале овие работи, па можеби ќе се обидат да сторат нешто околу тоа или во крајна линија ќе го пирфатат тоа што ќе го образложам на крајот од моето излагање.

Дури и самиот назив на Законот за управување со кризи може да се оцени како спорен или неадекватен, со целта на неговото донесување. Според мое мислење насловот би можел да биде и спречување за настанување на кризи и кризни состојби или закон за спречување и отстранување на кризи, бидејќи самиот збор превенција значи спречување на нешто што е непожелно, на времена заштита од нешто, преземање на определени мерки.

Секако дека примерен интерес е да се спречи настанувањето на кризи. Ако и покрај сите преземени мерки не дојде до нејзино или сепак дојде до нејзино настанување, тогаш таа треба да

се отстрани. Затоа велам дека има нелогичности, почнувајќи од самиот наслов, понатаму до крајот на законот.

Сега би сакала поконкретно за некои, иако сите членови имаат своја специфика, меѓутоа според мене има некои посимптоматични, попроблематични, ќе почнам од членот 6 каде се вели дека Армијата може да учествува со дел од своите сили во случај на кризна состојба под услови и начин утврдени со овој закон.

Со оглед на тоа дека ги имавме добиено материјалите од извештаите на комисиите кои што го разгледуваат Предлогот на закон за управување со кризи, имаше определени посочувања и укажувања и проблематично, според нив е употребата на Армијата на Република Македонија во или, вака како што е предложено со овој Предлог закон.

Согласно 122 од Уставот на Република Македонија, вооружените сили го штитат територијалниот интегритет и суверенитетот и независноста на Република Македонија, што значи дека, доколку кризата не е насочена кон нарушување на овие два принципи, тогаш произлегува дека не постојат можности за употребување на Армијата на Република Македонија во отстранување на последиците од кризите или спречувањето, што пак, со овој закон, токму сака тоа да се наметне на мала врата, спротивна на Уставот, да се употреби, да се даде можност Армијата на Република Македонија да биде на располагање, иако не постои уставен основ за нејзино користење. За тоа треба да се утврди во која, криза ли ќе биде, кризна состојба ли ќе биде, Армијата на Република Македонија може да биде употребена, односно за кои потреби ќе бидат употребените сили или основното, дали воопшто со овој закон може да се предвиди употребата на Армијата на Република Македонија ако веќе со Уставот е дефинирано во кој случај Армијата на Република Македонија може да биде употребена.

Во членот 13 од Предлогот за донесување на закон или "Управувачкиот комитет", што е тело на Владата за координација и управување со системот за управување со кризи, се вели дека него го сочинуваат министрите за: внатрешни работи, здравство, транспорт и врски, одбрана, надворешни работи и раководителот на групата за проценка. И сега, една многу интересна реченица, според мене, доколку составот на управувачкиот комитет не ја одразува соодветната и правична застапеност на заедниците, составот на управувачкиот комитет се дополнува и со други членови на Владата.

Искрено да ви кажам, не знам зошто во ситуација кога може да се случи да имаме криза, независно дали Владата ја дефинира така, јас сметам дека сепак треба Собранието да ја дефинира, но независно, зошто кога криза или кога е загрозувана безбедноста на Република Македонија и тоа да го исполитизираме до крајни граници со овој Предлог на закон, се разбира и да се инсистира

составот на управувачкиот Комитет, доколку министрите што ги наведов прееска не се од припадниците на заедниците, значи не е застапен нивниот број ние ќе си го прошириме Управувачкиот комитет за толкав број колку што е потребен да бидат застапени припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Од тоа инсистирање на соодветна и правична застапеност на заедниците и каде треба и каде не треба, јас верувам сите ќе се согласите со тоа, посебно не во Управувачкиот комитет, ние, односно оние кои се на власт веќе не правиме разлики дали се работи за државен интерес, значи за интерес на Република Македонија или се работи за интерес во некој училишен одбор од некое основно училиште.

Сега излегува дека вие, во власта не си верувате сами на себе па си правите заштита, одтстапки, како тогаш очекувате граѓаните, вклучително и јас да ви верувам дека се потполно искрени вашите намери за постоењето или за предлагањето на овој закон и можноста за негова имплементација, но да не излезе од рамките, како што овде не се дефинирани.

И сега, ваквата одредба “соодветна и правична застапеност на заедниците” се спомнува, да ви посочам само дека е ова во главата Организација и функционирање на органите и телата во системот за управување со кризи, каде што прв орган е Управувачкиот комитет, имаме соодветна застапеност, Група за проценка исто така нејзиниот состав мора да ја одразува соодветната и правична застапеност на заедниците, па составот на Главниот штаб на Центарот за управување со кризи, значи составот на Главниот штаб во Центарот треба да ја одразува соодветната и правична застапеност. И, ако вака продолжиме, значи дека по секоја цена, има ли причина-нема ли причина, има ли државен интерес-нема ли државен интерес, треба ли стручност, треба ли квалифицирани кадри или само да ја одразиме соодветната и правична застапеност на припадниците на заедниците, искрено да ви кажам нема далеку да стигнеме.

Таа криза што трае во Република Македонија ќе си трае и ќе си трае и ние никогаш нема да излеземе од криза.

Во овој член 13 и Комисијата за одбрана и безбедност, мислам дека беше во нејзиниот Извештај, стоеше во ставот 4 дека во работата на Управувачкиот комитет учествува еден претставник од Комисијата за безбедност и одбрана на Собранието на Република Македонија и еден претставник од Кабинетот на Претседателот на Република Македонија .

Сега се прашувам зошто овие два претставници треба воопшто да бидат во овој Управувачки комитет? Која е смислата овие двајца да бидат таму без да се знае дали тие имаат право на глас, дали тие можат да одлучуваат или да укажуваат, да преземат иницијатива, ако веќе останатиот дел на Управувачкиот комитет го сочинуваат

министрите. Според логиката на нештата, некој си таму претставник од Комисијата за одбрана и безбедност, од некое си таму собрание, сега на министрите за внатрешни, за надворешни, за транспорт и врски ќе им кажува како и што да се постапува во тој Управувачки комитет.

Ако намерата е само проформа да постои, да се пополни тој број на Управувачкиот комитет, демек Собранието или дел од Собранието, тоа е претставник од Комисијата, е вклучен во работата на Управувачкиот комитет, само за да го тргнеме Собранието, колку да се зборува дека сепак тие се претставници од Собранието, сметам дека нема потреба. Ако тоа е особната намера, може претставникот на Министерството за одбрана и ќе каже која е намерата или која би била функцијата на овие два претставници што се сака да се вклучат во Управувачкиот комитет.

Сега ми падна во очи, предлагачот, во предлогот, со оглед на важноста и потенцирањето на Дирекцијата за управување со кризи, органот, кој патем речено се остава како самостоен орган на државна управа по функција и положба на Дирекција со својство на правно лице, дури два пати го отпечатиле во Предлогот на законот, само за да ни кажат-еве, многу е важен овој орган, внимавајте како постапувате со него.

Во членот 27 се вели дека директорот на Центарот донесува правилници за организација и работа и систематизација на работните места во Центарот, значи ќе имаме нововработени во Центарот за управување со кризи. Можеби заменик-министерот ќе ни каже дали ќе бидат, дали тоа ќе бидат преземени работници од одредени делови на Министерството за одбрана или ќе бидат нововработени, значи во тој правилник за систематизација на работните места на Центарот се утврдуваат работни места за лица вработени во центарот и работни места за лица вработени во органите на Државната управа, од членот 4, како и Бирото за јавна безбедност, Агенцијата, Службата за безбедност и разузнавање, и Дирекцијата за заштита и спасување кои, по потреба ќе се упатуваат да извршуваат задачи за определено време во Центарот. Прво треба да се утврди кога ќе има потреба, по потреба, можеби некому му текнало дека му треба некој од вработените во Дирекцијата за спасување и заштита па ќе го викне. Дали со договор за дело, дали волонтерски, меѓутоа самата функција на Дирекцијата за управување со кризи или целокупната поставеност на организацијата на органите прави или создава опасна концентрација на моќ на определени лица, на определен мал број на лица или можеби мене ми личи на една, со оглед на составот на Управувачкиот комитет, на една мини влада, затоа што го сочинуваат еден добар дел од поважните министри во Владата. Тоа значи дека постои опасна концентрација на моќ што лесно може, со оглед на тоа дека сите сме субјекти, дека сите сме посебни личности, можат да избегаат од контрола.

Сега доаѓаме до членот 31 што, според мене, исто така е доста спорен, во кој што се вели дека Владата донесува одлука за постоење на кризна состојба, го определува подрачјето зафатено со кризна состојба и соодветно на тоа ги активира механизмите за разрешување на кризната состојба.

И оваа одредба, според мене е надвор од основите и рамките на Уставот и на законите што регулираат одреден дел од материјата, Законот за одбрана и Законот за заштита при спасување.

Според Уставот на Република Македонија на Владата не и е дадено овластување односно надлежност да донесува одлуки за постоење на кризна состојба. Во Уставот е уредено дека во време на воена или вонредна состојба таа донесува уредби со законска сила кои се применуваат на територијата на Република Македонија, но не и да ја дава причината или основата за донесување за прогласување на криза или кризна состојба.

Согласно членот 31 став 3 се вели дека Владата најдоцна за 30 дена по завршувањето на активностите утврдени со Одлуката на став 1, што ја прочитав пред малку, подготвува писмен извештај до Собранието и до претседателот на Републиката, а од друга страна Собранието и претседателот на Републиката во секое време можат да побараат писмен или усмен извештај за состојбата во областа на управувањето со кризи.

Согласно членот 92 став 1 од Уставот Владата и секој нејзин член за својата работа одговараат пред Собранието на Република Македонија, не одговараат пред претседателот на Република Македонија. Согласно тоа имаме и поделба на власта законодавна, извршна и управна.

Владата е посебен или самостоен носител на извршната власт во однос на претседателот на Републиката кој е посебна институција и сосема различна од Владата, поради што е несогласно со Уставот Владата да изготвува и да доставува таков извештај и до претседателот на Република Македонија. Председателот во секое време може да бара од Владата да му достави писмен извештај за кризата.

Сметам дека со ваквата законска одредба со која Владата најдоцна во рок од 30 дена по завршувањето на активностите изготвува и доставува писмен извештај до Собранието и до Претседателот треба да стои исклучиво само до Собранието на Република Македонија.

Во членот 32, Владата донесува Одлука за употреба на ресурсите на органите на државната управа, органите на општините и на Градот Скопје, како и за управување со нив во случај на криза, што сега го ставот 2 се дадени употребата на ресурсите, треба да биде:

- пропорционална според природата и интензитетот;
- разумна според карактерот на кризата и
- сериозна според причината и обемот на кризата.

Овие поими со кои се оперира за да се дозволи употреба на ресурсите за остварување на активностите сметам дека се прешироки, преобемни, постои реална опасност за произволно толкување што значи пропорционално, што значи разумно, што значи сериозно и затоа е потребно да се утврди односно да се прецизира степенувањето на употребата на ресурсите според јачината и обемот.

Ова го велам од причини што не е исто да имаме поплави на територијата на Република Македонија на еден дел од територијата на Република Македонија споредено, како што е дефинирано во - ризици и опасности - облици и активности предвидени со меѓународниот тероризам. Значи, таквите преопшти, преобемни дефинирања на употребата на ресурсите можат да доведат до употреба и произволно толкување од страна на органите кои учествуваат во управувањето со кризи.

Ќе оставам за определени делови да кажат и другите почитуван потпретседателе, но да го образложам само уште членот 36 кој вели дека заради обезбедување на потребната подготвеност, обука и вежби за евентуално учество на дел од Армијата во поддршка на полицијата, значи полицијата во поддршка на Армијата во случај на кризна состојба се донесува упатство за оперативни и други постапки на Армијата во поддршка на полицијата во случај на кризни состојби.

Уставот согласно ставот 2 на овој член го донесува министерот за одбрана во согласност со министерот за внатрешни работи. Овде постои дилема, и јас си го поставувам следното прашање. Дали ова упатство од ставот 2 може да го донесе министерот за одбрана во согласност со министерот за внатрешни работи ако согласно Уставот за учеството на дел од Армијата во поддршка на полицијата оваа одредба спаѓа исклучиво во надлежност на Претседателот на Републиката како Врховен командант на вооружените сили. Дали воопшто може министерот да го донесе упатството кога треба да се поддржи Армијата, Армијата да и даде поддршка на полицијата, а Врховен командант на вооружените сили е Претседателот на Републиката.

За крај би сакала да кажам, гледам дека некои од колегите се нестрпливи, можеби за нив не е интересен законот за управување со кризи, меѓутоа со овој закон сметам дека се прави огромно концентрирање на моќ и власт на новосоздадени тела со цел да се контролира, управува и да се раководи со останатите според согласно Уставот и закон формирани органи на државната управа.

Вака како што е формулиран овој Предлог закон внесува сериозни поместувања на веќе утврдените надлежности и процедурите во управување и раководења.

Со утврдување на паралелните надлежности во единствениот систем и дел од работите се

поклопуваат на овој закон со законот за заштита и спасување. Значи, со утврдување на овие надлежности се нарушува единственоста на системот, се создаваат непотребни збрки со што се доведува во прашање неговата ефикасност и функционалност.

Заради сите овие забелешки кои ги искажав за законот, иако во однос на првиот текст има извесни подобрувања, меѓутоа сметам дека тие не се во доволен број можеби, со оглед и на времето кое помина од првата до втората фаза предлагачот да го повлече предлогот или да се одложи за извесен период неговото донесување, веројатно не ни зависи влезот во Европската унија и НАТО од овој закон за управување со кризи за да мора толку да го брземе, поради што апелирам до предлагачот да размисли дали не е потребно да се одложи донесувањето на овој Предлог на закон со цел да се изнајде пред се поквалитетни решенија во кои ќе нема дилема дали се во согласност со Уставот на Република Македонија, како највисок правен акт на државата или нема да бидат во согласност.

Значи, интенцијата е искрена, најверојатно е дека одредбите треба да бидат во согласност со Уставот затоа што веќе постојат дилеми и кај правните експерти и кај колегите пратеници дали овој закон воопшто е во согласност со Уставот. Тоа е основната интенција. Затоа барам предлагачот да оцени дали е потребно да се одложи овој закон за одреден период.

На крајот на краиштата поканата за влез во НАТО треба да дојде на крајот на оваа година, или 2006 година. Веројатно ќе најдеме и поквалитетно решение од овие што се нудат тука. Благодарам.

Слободан Најдовски: Благодарам госпоѓа Којзеклиска.

За реплика се јави господинот Аднан Јашари.

Аднан Јашари: Благодарам почитуван потпретседателе,

Јас нема многу да се задржам на дискусијата што ја имаше претходната говорничка, туку ќе настапам со една кратка реплика за членот 13 каде сигурно колешката повеќе алудираше на тоа зошто токму на овој член во кој што се говори за раководниот, управувачкиот комитет како тело на Владата ќе се занимава со координирање и раководење на системот за управување со кризи е вклучено и уставното начело.

Моја проценка е дека сепак е добро што е вклучено тоа уставно начело затоа што доколку не беше вклучено ова начело ќе беше во директна спротивност со уставните одредби или со амандманот 6, затоа што како што е нагласено во овој член, алинеја 1 управувачкиот комитет е тело на Владата, додека Владата е орган на државната власт. Анализирајќи го амандманот 6 каде што се зборува за правична застапеност не само на институциите туку и на државните органи и затоа мислам дека токму оваа одредба е во потполна согласност со амандманот 6 или одредбите од Уставот.

Благодарам.

Слободан Најдовски: Благодарам господине Јашари.

Госпоѓа Којзеклиска една минута реплика, повелете.

Марија Којзеклиска: Почитуван колега Јашари јас немам апсолутна намера да го негирам Уставот или амандманот 5 за соодветна и правична застапеност на заедниците, меѓутоа ние тука сега зборуваме за професионализам, стручност, способност и квалифицираност на кадри. Јас разбираам дека треба да има соодветна и правична застапеност на заедниците, меѓутоа прашање е во овој управувачки комитет колку кадрите ќе бидат способни да ја истераат, сепак се работи за кризи. Немам ништо против соодветната и правичната застапеност. Се наслушавме за соодветната и правичната застапеност, така да немам ништо против.

Слободан Најдовски: Има збор пратеникот Никола Апостоловски.

Повелете господине Апостоловски.

Никола Апостоловски: Благодарам господине потпретседателе,

Почитуван заменик министер, почитувани претставници на Владата, колеги пратеници,

На денешната седница на Собранието на Република Македонија расправаме за еден предлог за донесување на закон за управување со кризи, материја која досега беше регулирана со повеќе закони и прописи, но во кој отсутстваше заеднички орган за проценување, координација на состојбите што придонесуваше за неефикасна употреба на ангажираните ресурси кои беа потребни за надминување на појавените кризни состојби.

Појдовна основа за уредување на оваа област е националната концепција за безбедност и одбрана на Република Македонија која ја усвои Собранието на Република Македонија во 2003 година како основен документ на македонската држава во областа на безбедноста и одбраната, како и стратегискиот одбранбен преглед како стратегиски политички документ кој е базиран на погледите, ставовите и насоките дадени во националната концепција.

Потребата од донесување на овој закон е несомнена од причини што Уставот на Република Македонија утврдува дека животот и имотот на граѓаните и нивната безбедност се неприкосновени од каде што произлегува потребата да се преземат сите мерки за заштита за намалување на последиците од ризици и опасности кои влијаат врз нивната безбедност, како и врз безбедноста на Република Македонија.

Поради јавноста чувствувам потреба да укажам дека со овој закон се регулира загрозувањето од поголем обем од ризици и опасности кои сепак не создаваат услови за прогласување на воена или вонредна состојба.

Системското решение во оваа област е детерминирано од потребата за изградување на

ефикасен и сеопфатен систем на управување со кризи, кои во основа треба да обезбеди максимално обезбедување на сите постоечки ресурси во државата и развивање на ефикасни способни капацитети.

Во изминатиот период прашањето за управување со кризи привлече големо внимание и навистина стана составен дел од пошироката јавна дебата во која беа вклучени реномирани високообразовни институции, експерти од доменот на одбраната и безбедноста.

Ваквиот интерес е резултат на можноста од донесување на законско решение во кое јасно ќе се дефинира управувањето со кризи. Тоа асоцира на клучни принципи во управувањето со кризи.

Прво, координацијата и соработката на клучните субјекти.

Второ, поголема ефикасност и ефективност.

Од друга страна ова решение ќе биде во согласност со демократските процедури и во согласност со изменетите потреби.

Почитувани колеги,

Денес кризната состојба се карактеризира со нови предизвици и ризици и тоа бара да се измени улогата на безбедносната заедница. Оттука следи дека еден од главните предизвици кој стои пред Република Македонија е формирањето на центарот за управување со кризи.

Ова тело како што е предвидено во законот треба да обезбеди одржување на постојното ниво на готовност во државата, консултации, континуитет, меѓуресорска и меѓународна соработка и координација, изработка на единствена проценка на законите, ризиците и опасностите по безбедноста на Република Македонија, како и предлагање за донесување на мерки и активности за елиминација на кризните ситуации и кризите.

Донесувањето на овој закон за управување со кризи е реална потреба и преку ова законско решение се создава основа за градење модерен и ефикасен систем за управување со кризи темелен на специфичните барања на националната безбедност на Република Македонија, а притоа потпирајќи се на практиката на членките на НАТО на полето на кризниот менаџмент.

Имајќи предвид дека донесувањето на овој закон се надевам дека ќе резултира со ефикасен систем за управување со кризи кој воедно ќе претставува гаранција за демократската безбедност и стабилност на Република Македонија ќе го поддржам донесувањето на овој закон.

Благодарам.

Слободан Најдовски: Благодарам господине Апостоловски.

За реплика се јави господинот Спирос Мавровски.

Повелете господине Мавровски.

Спирос Мавровски: Почитуван колега сите се согласуваме дека ова е реалност и дека е реална потреба за Република Македонија донесувањето на овој закон, но и самите кажавте дека голем дел од експертската јавност се вклучи при

донесувањето на овој закон. Мислам дека и за последните седници материјалите што ги добивме за комисиите експертите кажуваат дека донесувањето на ваквиот закон, во овој вид што е денеска пред нас и за кој што вие ќе гласате едноставно не е завршена работа, затоа што и претседателот на комисијата побара Законодавно-правната комисија да се произнесе за тоа дали овој закон е во согласност со Уставот на Република Македонија. Бидејќи двете комисии се одржаа на 24 март, таква работа сеуште немаме добиено, експертите кажуваат дека е неопходно да се измени Уставот со кој ќе се создаде уставна рамка за да можеме овој закон да го изгласаме. Значи, тоа е експертско мислење и ако сакаме цело време да говориме за експертите кои што се вклучени во законот, треба да бидеме коректни и да го почитуваме и нивното мислење, затоа што доколку донесеме закон кој што е во коалиција и е надвор од Уставот на Република Македонија како Собранието комплетно се носиме во една индиферентна ситуација затоа што повторно за месец или два ќе треба да правиме еден закон сличен на овој со некои промени и амандмани и се носиме во една непријатна ситуација. Значи, никој нема ништо против реалната основа за донесување на законот, но во секој случај треба да се извршат сите потребни консултации и потреби, што значи законот сега да се повлече, не е проблем дали ќе биде месец дена или два месеци, да се доработи и тогаш да имаме едно завршно решение за кое што сите ќе се сложиме и со концензус ќе го донесеме. Мислам дека тоа е правилниот начин на донесување на законот, а вака избрзано нешто едноставно не носи ни до Европската унија, ни до НАТО. Сигурно дека овој закон е ден од потребите, но да го донесеме така како што треба.

Благодарам.

Слободан Најдовски: Благодарам господине Маровски. Господине Апостоловски, имате една минута контра реплика, но пред да ви дадам една минута, јас би замолил, затоа што веќе дискутиравме еден претставник од опозицијата и еден од партијата која што ја поддржуваат Владата, ги кажавме општите насоки во однос на овој закон. Сега веќе имаме расправа по текстот на законот. Јас би замолил во наредните дискусии да се концентрираме исклучиво она што е по Деловникот за текстот на законот, како би можеле да водиме адекватна расправа.

Повелете господине Апостоловски, имате една минута.

Никола Апостоловски: Благодарам господине потпретседателе, ги ценам заложбите на колегата Мавровски. Сакам само да ве информирам дека на Комисијата за одбрана и безбедност беа поканети навистина, реномирани експерти од областа на одбраната и безбедноста. Незнам како тој не е информиран од неговите колеги кои присуствуваа на седницата на Комисијата за одбрана и безбедност, за да му ги пренесат заклучоците и текот на расправата. Експертите

беа едногласни дека таков закон и те како, ни е потребен. Но, подобро некаков, ако не никаков. Тоа беше мислата на експертите. Донесувањето на ваквиот закон, незначително дека овој закон не може да се менува.

Втора работа, околу Законодавно-правната комисија, читајте го Извештајот. Едногласно е потврдена согласноста со Уставот.

Слободан Најдовски: Благодарам господине Апостоловски.

Има збор господинот Рахиќ Есад.

Есад Рахиќ: Јас ќе се обидам низ неколку реченици и цитирајќи еден член да го кажам своето мислење, зошто овој закон треба да се донесе и зошто ќе гласам за него. Затоа почитувани претставници на Владата и драги колеги, ќе ми дозволите во неколку реченици да го кажам своето мислење.

Она што го кажаа моите колеги, несакајќи да се повторувам, ние на Комисијата за одбрана и безбедност, која што е матична комисија, расправавме неколку пати за овој закон и донесовме еден заклучок дека овој закон треба да се донесе. Она што јас сакам да го упатам, што мојата колешка Којзеклиска рече дека не е греда да се брза толку, дека може да се почека, само ќе кажам дека во минатата недела гостин на Република Македонија беше Делегација од Парламентарното Собрание на НАТО, односно претседателот на Поткомитетот за идни безбедносни и одбранбени капацитети, господинот Вахид Герден и потпретседателот на Комитетот за безбедност и одбрана господинот Франко Ѓони. На разговорите со нив, ни напоменаа дека Македонија е на извонреден пат, оан што вчера премиерот со право го кажа, не е тоа да го бранам или да го фалам тој концепт, ни рекоа дека неј 2006 година сигурно ќе добиеме покана и 2007 година ќе станеме членка на НАТО.

Меѓутоа, она со што ние во конкретните разговори можеме да се пофалиме се реформите во делот на одбраната и токму беше господинот Чашуле со нас и госпоѓата Арифи како претседател, посочувањето дека во фаза е токму донесувањето на овој закон, како еден од клучните закони кои во делот на комплементирање на законската регулатива што ги имаме со законите на земјите членки на НАТО, е токму овој закон кој час покоро мора да се донесе. Ни беше укажано дека ние во рамките на Парламентот треба да почнеме да работиме покрај промената на законите, на формирање на лоби групи коишто ќе го обработат, овој процес да биде што побрзо. Тоа е друга работа.

Токму членот 22 вели вака: “Во извршувањето на работите од членот 21 на овој закон, центар за соработка со ОН, Организацијата за безбедност и соработка на Европа, ОБСЕ, Европската унија, НАТО и со странските амбасади и така натаму. Значи, тоа е со Дирекцијата за управување со кризи. Значи, неопходност од носење на овој закон, и покрај тоа што колегите од опозицијата и дел од еминентните стручњаци, коишто работеа

на изработка на овој закон, со право на ни кажаа дека ние овој закон треба да го донесеме. Со почит, можеби и дел од дискусиите и забелешките што ги имаа нашите колеги, како што рече колегата Апостоловски, законот ќе го донесеме, подоцна, ако се укаже потреба лесно е со амандмани и со интервенции истиот закон да го усвоиме.

Затоа би апелирал до колегите и она што вие го рековте, ние имавме севкупна расправа и во нашиот комитет за безбедност и во другите комисији и македонската јавност го виде на два пати овој предлог закон, да го изгласаме овој закон и во делот на нашата работа во рамките на евроинтеграциите во НАТО и Европа да ги забрзаме процесите.

Благодарам.

Слободан Најдовски: Благодарам господине Рахиќ.

Следен за дискусија е господин Благој Голомеов.

Повелете господине Голомеов.

Благој Голомеов: Благодарам господине потпретседателе, почитувани колеги, почитуван заменик министре,

Би сакал неколку реченици да искажам по однос на овој исклучително значаен закон, кој регулира исклучително значајна сфера од нашето општество живеење. Морам на почетокот да кажам дека ова законско решение е донесено можеби со најширока основа на вклучување на јавноста пред неговото донесување, на вклучување и на политичката и на стручната и на научната јавност, тоа покажува каков интерес постоеше во Република Македонија при неговото донесување во сите овие фази. Морам на почетокот да кажам дека законското решение што денес е пред нас, во многу голема мера се разликува од она што беше прва предлог верзија и слободно тврдам дека ова законско решение ја издржа и критичката опсервација на стручната и научната јавност во Република Македонија, која со своите капацитети е сигурно дека може слободно да се носи со она што претставува меѓународна стручна јавност во оваа област.

Тоа укажува дека навистина имаме квалитетно законско решение. Законско решение кое треба од една страна да обезбеди брза и ефикасна реакција, а од друга страна сигурно да обезбеди и широка демократска контрола. Како што спомнаа и колегите, се работи за закон во кој се формираат неколку институции во чии што рамки ќе можево одреден момент да се концентрира и значителна моќ. Токму поради тоа, најголемо внимание при донесување на законот се обрна на Глава 4, каде што се поместени законската регулатива за одлучувањето и употребата на ресурсите. Мислам дека со овие членови 30, 31, 32, 33, 34,35 и 36 навистина се концепира едно решение кое претставува добра основа, односно гаранција дека сите ресурси кои се на располагање при реакцијата во одредени кризни ситуации, ќе бидат користени во рамките на потребите за брза пропорционална и ефикасна

реакција. Најголем камен на сонување беше улогата на Собранието во целата оваа работа од донесувањето на одлуката за постоење на кризна ситуација, употребата на ресурсите кои се на располагање и т.н. и мислам дека законското решение во член 31 дека оваа ситуација не може да трае повеќе од 30 дена и дека во рок од 48 часа усмено, а еднаш неделно писмено доставува управувачкиот комитет доставува извештај до Собранието и претседателот е доволна гаранција дека Собранието како највисок орган ќе биде перманентно вклучено во одвивањето или менаџирањето на кризната ситуација. И уште повеќе кризна ситуација не може да трае повеќе од 30 дена тоа е решение кое е прифатено и во другите по развиени демократски земји и на крајот во последната алинеја, Собранието односно претседателот во секој момент можат да побараат писмен извештај односно Собранието да расправа за ситуацијата, за кризната состојба, за мерките кои ги презема управувачкиот комитет за одговорноста и едноставно може во секое време да донесе одлука прекине таа кризна состојба.

Имаше овде од страна на некои колеги замери во однос на член 32 дека е преширока дефиницијата за тоа на кој начин треба да се користат и употребуваат ресурсите. Меѓутоа мислам дека не постои друг начин освен она што е искажано во член 32 дека користењето на ресурсите мора да биде пропорционално, разумно и сериозно. Бидејќи никако ние не можеме да степенуваме кризна ситуација од една до друга што се може да произлезе од една кризна состојба. А, со ова јасно се дефинира одговорноста на управувачкиот комитет, одговорноста, во крајна линија, на Владата, на кој начин треба да ги користи расположивите ресурси, односно, тие ресурси мора да бидат искористени на тој начин, најефикасно и најбрзо да се одговори на кризната ситуација. Не би сакал да должам многу по основ на текстот на законот, меѓутоа, морам да кажам дека малку поголем значај, или малку повеќе треба да се потенцира превентивната компонента во рамките на овој закон и тоа преку донесувањето би рекол, на подзаконските акти, бидејќи сепак, превенцијата е многу поефтина, превенцијата може да значи многу поголема сигурност и затоа при конструирањето на центрите за управување со кризи, во регионалните центри треба токму, на тоа да се обрне поголемо внимание, тие да бидат составени од стручни и компетентни лица, кои ќе можат да ги следат сите состојби кои се специфика, на пример, за одредени подрачја, одредени општини да се реагира на време, благовремено и пред се, превентивно. На тој начин, ќе се избегнат и материјални трошоци, ќе се избегнат и недај боже и човечки жртви. Затоа, сметам дека покрај сите овие искажани некои недвоумици или неверувања во поделни членови на овој закон, сметам дека законот е исклучително квалитетен. Уште еднаш ќе потенцирам, бидејќи овде беше спомнато како член на Комисијата за одбрана и безбедност во

сите фази беше вклучена стручната и научната јавност и тоа повеќе професори, повеќе компетентни лица, така да, на крајот заклучокот е дека имаме навистина, квалитетно законско решение, кое сигурно не е еднаш за секогаш дадено, кое може да се надоградува и да се дополнува, меѓутоа, во овој момент обезбедува добра, ефикасна координација помеѓу сите чинители, ефикасна, брза реакција во услови на постоење на кризна состојба.

Поаѓајќи од тоа, пратеничката група на ЛДП во целост ќе го прифати понуденото законско решение. Благодарам.

Слободан Најдовски: Благодарам господине Голомеов. Нареден за дискусија е пратеникот Спиро Мавровски.

Спиро Мавровски: Благодарам господине потпретседателе, мислам дека говорењето на колегите е она што го изнесовме како забелешка. Ние сите како пратеници стоиме на тоа овој закон да биде донесен. Знаеме дека тоа е реална основа и така треба на настапиме.

Но оваа ситуација, и овој предлог што ни е предложен, всушност, добиваме нешто со кое што кажуваме подобро е нешто да се донесе, отколку да нема ништо.

Според мене, не е така. Треба да донесеме нешто што навистина, ќе биде реалност и според кое понатаму Република Македонија реално ќе се приближува кон НАТО структурите и ЕУ. Да донесеме нешто, само заради донесување и да кажеме дека овој закон за кризи е оној што н и треба и да не даде господ во овоие неколку месеци, додека е на сила овој закон, да се случуваат вакви кризни ситуации, кои што некој може да ги злоупотреби, а кој може да ги злоупотреби во овој момент, тоа е многу јасно. Тогаш ќе дојдеме во ситуација да кажуваме вие го донесовте законот и вие сте одговорни за се што се случува во Република Македонија. И тоа ќе биде точно така.

Јас на почитуваниот колега Апостолоски, мислам како член на Комисијата, токму она што тие го донесоа и очекував дека господинот повереник на Владата и господинот заменик министер за одбрана Талат Џафери, дека ќе дае некое образложение за законот. Таква работа не слушнавме. Но, во секој случај, ова што е пред мене и ова што можев да го прочитам, мислам дека во таква ситуација секогаш сите материјали што доаѓаат, нормално, треба да се прочитаат и тоа е таа комисија, каде што стои дека прашањето на уставноста е посебно потцртано со колизија на законот со Уставот во врска со надлежностите, употребата на Армијата, дефиницијата за кризата, вонредната или воената состојба и друго.

Претседателот значи господинот Тито Петковски предложи Законодавно-правната комисија, до одржувањето на пленарната седница на Собранието да ги расчисти дилемите во однос на уставноста на наведените прашања. Оваа Комисија заседаваше на 24 март. На 24 март,

господине, Апостолоски, ова е Законоавно-правната комисија во која што, апсолутно беше невозможно во истиот ден овој предлог на господинот Тито Петковски да биде разгледан и госпоѓата Цветанка Ивановска да донесе со Комисијата одлука, дали ова е во колизија со Уставот, или ги задржува овие права. Сето друго и сите забелешки, кои што ги изнесоа експертите, кои што беа употребени во донесувањето на законот, мислам дека не треба човек да е голем експерт да види дека со овој закон ние всушност, добиваме двојна моќ и тоа моќта ја добива повторно Владата. Мислам ако правиме тело, кое што тело треба да биде за управување со кризи, тоа тело треба да функционира надвор од ингеренциите и моќта што Владата си ја презема и на овој начин со донесувањето на овој закон. Значи добиваме некоја паралелна ајде да не кажам власт, но паралелна сила, која што во даден момент ќе определи што е тоа криза, што е тоа ситуација во која што ќе треба да интервенира Армијата, кога Армијата треба да биде вклучена и на крајот на краиштата, некој да донесе одлука дека сето тоа не е така и дека преку ноќ, сето тоа може да го прекине.

Господа, јас мислам дека веќе ако говориме за стручност, се извинувам, госпоѓи и господа, јас мислам дека треба да донесеме одлука во која што ова тело, кое што треба да се направи, треба да биде токму стручно, независно од сите погледи што ќе ги има Владата и да биде подконтрола на Собранието. Во овој случај, ако вие во тој управувачки комитет имате 6 луѓе од Владата и ако тука немаме застапеност доволна на останатите министри, значи, може да се случи, ако ниеден од овие шест министри не е од Македонците од албанско национално потекло, тогаш ќе треба уште двајца министри и би биле 8. Еден член на управувачкиот комитет, еден претставник од Комисијата за безбедност и одбрана на Собранието на Република Македонија и еден претставник на Кабинетот на претседателот на Републиката. Значи од десет луѓе, 8 луѓе има Владата. Тогаш што добива? Досега укажувањата беа дека Владата во одреден момент може да злоупотреби одредена ситуација и дека на тој начин може да интервенира и да стигнеме во ситуација, Владата да ја злоупотреби својата моќ, која што ја има во дадениот момент.

Во овој момент, се прави уште една паралелна сила, која што во даден момент Владата повторно со своите 6 или 8 министри може повторно да злоупотреби. Јас со овој претставник во управувачкиот комитет, од Комисијата за одбрана и безбедност од Собранието на Република Македонија, неznam колкаво влијание и моќ може да има во донесувањето на сите овие ситуации.

Значи, како што кажа и потпретседателот јас би сакал да се задржам конкретно на текстот на законот по пооделни членови, на кои што имам доста забелешки, затоа што господинот Голомеов кажува дека многу се внимавало, токму се тие

членови 40, 31 и 32, дека се членовите врз кои што може да се гради овој закон.

Но мислам дека на тие членови има и најповеќе забелешки и тоа се членовите кои што треба да претрпат измени и тоа веднаш за да можат да се дефинираат работите онака како што треба.

Во членот 8: "Во превенции и справување со кризна состојба јавните претпријатија, јавните установи и служби, како и трговските друштва кои се од посебно значење за работа во кризна состојба имаат обврска за заштита и спасување на вработените лица кои се затекнале кај нив и материјалните добра, како и отстранување на последиците од кризната состојба". Сега прашање е, трговските друштва, тоа е многу широк поим, кога и како Владата ќе дефинира кои се тие трговски друштва кои ќе бидат од посебно значење за оваа кризна состојба. Мислам дека треба да се направи прво тоа, а потоа се останато.

Понатаму во членот 9, сите трговски друштва, покрај јавните претпријатија, имаат обврска во своите акти за организација и систематизација да утврдат работни места за подготвување и извршување на работни задачи во врска со превенција и справување со кризна состојба. Мислам дека во оваа ситуација, кога трговските друштва одвај опстојуваат, вакви луѓе, и тука ја гледам сериозноста на целата оваа ситуација, значи сето ова мора да функционира професионално, ова е начин и човек кој ќе биде вработен или неколку работници во организацијата, според систематизацијата како тие ќе функционираат во тоа претпријатие и колку такви претпријатија во Република Македонија ќе има, без да се даде права оценка апсолутно е некоректно на овој начин да влегува во закон.

Понатаму, членот 13, Управувачкиот комитет, за кој што кажав дека е тело на Владата за координација и управување со системот за управување со кризи. Тоа е тело на Владата, Владата е тука, што значи дека имаме еден паралелен систем во кој Управувачкиот комитет го сочинуваат министрите за внатрешни работи, за здравство, за транспорт и врски, за одбрана, надворешни работи и раководителот на Групата за проценка. Доколку не се одразува соодветната и правична застапеност на заедниците, составот на Управувачкиот комитет се дополнува и со други членови на Владата. Тука во зависност од кризната состојба, по потреба, во работа на Управувачкиот комитет може да се вклучат и други функционери кои раководат со органите на државната управа. Значи повторно Владата има можност уште 10 луѓе да постави во Управувачкиот комитет. На крајот рековме и еден член на Комисијата за безбедност и одбрана на Собранието на Република Македонија и еден претставник на Кабинетот на Претседателот на Републиката.

Понатаму, нешто врз што ќе се темели функционирањето на овој Управувачки комитет и механизмот како треба да се придвижи сето ова е

дадено во членот 15, каде што се вели: “Предлог за утврдување на кризна состојба до Управувачкиот комитет може да поднесе функционер кој раководи со орган на државната управа, член на Управувачкиот комитет, раководителот на Групата за проценка и директорот на Центарот за управување со кризи”. Тоа се луѓето кои можат да кажат дека во Република Македонија во овој момент има или нема криза, нешто е загрошено или не е загрошено. Сите овие се функционери на Владата и тука апсолутно да контролира некој што ќе го прави Владата, таква работа јас не гледам и мислам дека не можете и вие да ја видите во случајот.

Кај Главата 4, на која што толку се работеше и во која се кажуваат доста работи, рековте дека се темел тие неколку члена, јас би почнал со членот 30. Таму се вели: “Кризна состојба се прогласува заради превенција и рано предупредување и справување со кризна состојба, која претставува ризик по добрата, здравјето и животите на луѓето и животните или опасност по безбедноста на Република Македонија или на нејзин дел. Сериозноста на ризикот треба да биде од таква природа на зафатеност на подрачјето или добрата, здравјето и животите на луѓето и животните или опасноста по безбедноста на Републиката или на дел од неа, за која не постојат услови за прогласување воена или вонредна состојба”. Кризна состојба се прогласува заради превенција, рано предупредување и справување со кризна состојба. Апсолутно некоректно и не е логично, бидејќи кога ќе се прогласи кризна состојба, тоа веќе не ни предупредување, тоа се прави во моментот кога избива кризна состојба. Вие заради предупредување не можете да направите кризна состојба и да кажете дека утре ќе има штрајк и ние ќе излеземе, има кризна состојба и овде пред Собранието ќе имаме 20 илјади полицајци, тука ќе го решиме проблемот, нема да има кризна состојба. Мислам дека кризата треба да биде дадена токму во моментот кога почнала и тогаш се прогласува кризна состојба. Се претходно е предупредување, следење, дали тоа е од Управувачкиот комитет, луѓето кои се задолжени да донесуваат правилни оценки и проценки, тоа е она што треба да се направи.

Членот 31 за кој кажувате дека е столб, тогаш неznam зошто постои Собранието. “Владата за активностите поврзани со одлуката од ставот 1”, значи кризната состојба, “на овој член, во рок од 48 часа усмено, а еднаш неделно писмено го известува Собранието и Претседателот”. Значи Владата апсолутно ги превзема сите ингеренции кои ги има Собранието и ако за нас ова е нормално, колеги, мислам дека тогаш апсолутно нема потреба Собранието да постои, Владата нека ги носи законите, Владата нека продолжи со овие кризни ситуации, да си ги заврши сите работи.

Во наредниот став, ставот 3, се вели: “Владата најдоцна за 30 дена по завршувањето на активностите утврдени со одлуката во ставот 1 на

овој член, изготвува и подготвува писмен извештај до Собранието и Претседателот”. Значи најдоцна за 30 дена по завршувањето на активностите. Каде е тука Собранието? Претседателот на Собранието и ние како пратеници, кажавме дека Собранието е комплетно и целосно 24 часа во заседание. Значи за било која точка, посебно за кризна состојба Собранието може да се закаже и во рок од 2 часа да бидеме собрани тука во Собранието. Тоа апсолутно не е никаков проблем, а не после 48 часа Претседателот да биде усмено известен дека некаде имало кризна ситуација и ние како пратеници треба да дознаеме од подобро информираните списанија дека тоа се случило или некој веќе предвидувал да го направи тоа. “Ако кризна состојба продолжи да трае подолго од 30 дена, Владата треба да побара одобрување од Собранието за продолжување на рокот или да предложи прегласување на воена или вонредна состојба”. Значи подолго од 30 дена, една криза која вие кажувате дека може да заврши 30-етиот ден и после 30 дена да поднесете извештај, после 2 месеци, до Собранието, за кое, ако сака претседателот да ја закаже како точка на дневен ред да можеме да расправаме и да добиеме известување - мислам дека е апсолутно некоректно и на овој начин не добиваме ништо, туку Собранието едноставно оди во аут, а делта на донесувањето на законот мислам дека е вклучување и на оние стручни луѓе кои ќе раководат со оваа многу чувствителна област и луѓето во Собранието, кои се тука за да утврдат одредени активности.

Во членот 32 се вели: “Употребата на ресурсите за остварување на активностите од став 1 на овој член треба да биде пропорционално според природата и интензитетот на кризната состојба”. Зборот “пропорционална” кој како го толкува од вас, мислам дека со математиката е далеку. Што е пропорција многу тешко ќе може да оцени и на овој начин се дава право за луѓето кои се во државната безбедност да можат да функционираат пропорционално, дали тоа ќе биде 1:1, 2:1, 1:2, неznam која е пропорцијата, но оценката е таква да се руши се што може. Се вели: “разумна според карактерот на кризата”, а разумност е збор кој во еден закон апсолутно не држи да стои. На овој начин “разумна” не дефинира апсолутно ништо. Потоа се вели: “и сериозна според јачината и обемот на кризата”. Три збора: пропорционална, разумна и сериозна. ако е ова столбот на кој се одлучува употребата на ресурсите, тогаш не сме направиле ништо, затоа што толкувањето на овие зборови секој може да го прави самиот за себе и може да учествува и да го прави она што сака да го направи.

Понатаму, го имаме членот 35 кој е во Главата 4, кој што е многу интересен и кој што е нов во оваа ситуација, а тоа по прашањето за учеството на Армијата на Република Македонија. Во првиот став се вели: “Армијата учествува во поддршка на полицијата во услови кога со кризната состојба е

загрозена безбедноста на Републиката, а органите на државната управа немаат соодветни ресурси и средства за нејзина превенција и спасување”. Сега не знам колку Армијата може да помогне во оваа ситуација на Полицијата и во овие моменти сигурно онака како што е планирано Армијата да биде сосема професионална, но има една друга ситуација. Имено, ние сме исфрлени како Собрание од било кое одлучување во однос на овие кризни состојби, но се вели, доколку кризата не е насочена кон нарушување на територијалниот интегритет и независноста на Република Македонија, нема никакви можности за употреба на Армијата. Употребата на Армијата е исклучиво право на Собранието на Република Македонија, поради што во овој закон треба да се нормира дека одлука за учество на Армијата донесува Собранието на Република Македонија. Таква работа тука не гледам и таква работа тука нема. Гледам понатаму во ставот 3 што особено се содржи и кажува: “вид и број на сили и капацитети на армиската единица, намена и задачи за кои се бара и времетраење на активноста и ангажирањето на армиската единица”. Значи тоа треба да го стави некој во предлогот, кога ќе бара Армијата да биде вклучена во ваквите активности. Кажуваме дека Собранието никаде го нема, сите наши одлуки до сега за Армијата сме ги носеле на Собранието и од тоа какви активности превземала Република Македонија, и со НАТО структурите, подршката и нашиот ангажман во Ирак и во Авганистан се донесувале токму тука. Одлуките, а во нашата држава ние не можеме да донесеме одлука затоа што Владата или некој ќе процени дека Министерството за внатрешни работи не е способно во дадениот момент да ги заврши своите работи и ќе ја вклучи Армијата. Но за сето тоа треба да одлучи Претседателот. Значи за се друго одлучуваме ние како Собрание, за ова треба да одлучи Претседателот на државата, а Претседателот во секое време може да ја процени потребата од учество на Армијата. Незнам зошто ние правиме тука три структури, велите дека се сите професионалци, дека ја знаат својата работа, дека функционираат, дека Министерството за внатрешни работи едноставно ќе побара од Армијата да се вклучи во кризната состојба и на крајот Претседателот, во секое време, може да ја преоцени потребата од учество на Армијата и кажува, Армијата се повлекува среде кризна ситуација, зошто и како апсолутно никој не бара од него да каже, и од сите овие комитети, апсолутно немаат право, значи Претседателот го задржува правото во секој момент да биде повлечена Армијата, до колку веќе некој побарал да учествува во кризна состојба. “Начинот и учеството на дел од Армијата во кризна состојба се уредува со пропис кој го донесува Претседателот” и тука веќе сите ингеренции се конкретно измешани. Дали тоа е сега Собранието, дали овој Управувачки одбор, дали е Владата, дали е Претседателот - во овој член 35 апсолутно не е ништо дефинирано или е дефинирано, но тогаш треба да се каже дека

Претседателот е тој што одлучува за ангажманот и учеството на Армијата во вакви кризни ситуации. Ако го има правото, тогаш треба да ја преземе и одговорноста дека тој е човекот кој во дадениот момент ќе ја вклучи Армијата, надвор од овие уставни ангажмани, за територијалниот интегритет и независноста на Република Македонија. Кога не е тоа во прашање, кога се работи за внатрешни потреби на државата, зачувување на уставниот ред и поредок, за кој постојат начини како некој ќе го дефинира сето тоа да биде задржано или нема да биде задржано тогаш ќе дојдеме во ситуација да кажеме дека Претседателот го има комплетно правото да функционира и да кажува кога Армијата ќе биде ангажирана, кога Армијата нема да биде ангажирана.

Овие забелешки во однос на Собранието, во однос на Армијата и во однос на оние што значат Устав, мислам дека се основните причини поради кои овој закон пред да биде донесен треба да издржи одредени преправки. Значи експертите ако ги даваат овие забелешки и забелешките се апсолутно на место, моето видување е дека на овој начин всушност формираме два центри на моќ, покрај Владата, Владата си дозволува да направи уште еден Управувачки одбор кој во секој момент и го контролира и е под надлежност на Владата и она што до вчера Владата не можеше да го прави, затоа што мораше да бара дозвола од Собранието, на овој начин едноставно си зема за право се што има потреба Владата како проценка, она што значи проценување на кризата, колкав ангажман на луѓе, дали Армијата ќе биде вклучена или не, тогаш се вклучува директно Владата и си донесува одлука, што мислам дека не е цел на законот и во Европската унија ова вака не функционира. Значи ние треба сега да ја ограничиме - Влада сте сега вие како мнозинство, утре ќе биде некоја друга влада, но мора да се размислува за еден контролен механизам и за формирање на стручни комисии или комитети кои ќе раководат со целата оваа ситуација. Начинот на кој ова е презентирano, рековте подобро да има нешто отколку ништо, но во секој случај би ве замолил уште еднаш ако е можно, бидејќи тука е претставникот Талат Џафери, да се повлече овој закон и да се доработи овој закон. Дали тоа ќе бидат три недели или еден месец, апсолутно не ја менува ситуацијата, затоа што до нашето вклучување и во НАТО структурите и во Европската унија мислам дека имаме уште доста време и уште многу работи на тој пат ќе ни се бараат, така што ако нешто донесуваме мислам дека е добро да го донесеме како што треба, да биде според Уставот и она што значи Устав и закон во Република Македонија. Со овој закон апсолутно не е така. И вие самите сте свесни дека овој закон има многу фалинки, но упорно инсистирате да го донесеме и после тоа со амандмански решенија да интервенираме во законот. Мислам дека е некоректно. Во ред е ако овие забелешки, забелешките на експертите и на комисиите, и на Законодавно-правната комисија и на Комисијата за безбедност комплетно се

договорот, она што значи поддршка и она што значи право да биде застапено во овој закон и тогаш нема апсолутно никаква причина и ние како опозиција таквиот закон да го поддржиме. Овој закон што е пред нас и на начинот на кој што е даден апсолутно мислам дека и ги дава сите права на Владата, а во одредени ситуации она што е право и одговорност на Собранието го презема Претседателот на државата, од друга страна, Собранието се минимизира, така што и неговата улога во целиот овој закон не ја гледам никаде, освен со еден член од Комисијата за безбедност и одбрана на Собранието и претседателот кој може, а и не мора да биде известен, ако не побара самиот, за одредени активности на Управувачкиот комитет во кризната состојба.

Затоа, уште еднаш ќе кажам, замолувам да се повлече законот на доработка, да не донесуваме закон кој што за многу кратко време повторно ќе треба да го менуваме амандмански. Тоа е нашиот став. Значи, ние остануваме на тоа додека не се направи тоа што го бараат експертите и тоа што треба да биде според устав и закон, мислам дека ние нема да гласаме за законот.

Слободан Најдовски: Благодарам господине Мавровски.

За дискусија се јави госпоѓа Ристана Лалчевска, а после тоа господин Александар Флоровски.

Повелете госпоѓо Лалчевска.

Ристана Лалчевска: Благодарам господине потпретседателе, колешки, колеги пратеници, претставници на Владата.

Би кажала неколку мои видувања по однос на денешниот текст на Закон. За жал, морам да констатирам дека во првата фаза кога го читавме Законот, иако тогаш бевме силно притискани Собранието да го донесе во скратена постапка односно да не оди Законот во фази, некако Министерството ретерираше во ставот, па отиде во фази и се остави простор и време да се изнајдат решенија за оние спорни многу дебатиран одредби во овој Закон. Меѓутоа, еве, скоро после една година, морам да констатирам дека основните слабости на овој Закон сеуште остануваат. Јас лично и тогаш и сега ги лоцирам во собраниската контрола и во употребата на армијата. И, тогаш најспорни, најнапаѓани одредби и од стручната јавност и од Парламентот и од сите оние кои зедоа учество во расправата беа токму овие одредби кои ја регулираат употребата на Армијата и одредбата што ја регулира собраниската контрола. Еве, сега, и во второто читање на текстот на Законот, за жал, не се изнајдоа решенија, поготово за употребата на Армијата, која кореспондира со уставната одредба 122.

Прво, би се осврнала на членот 31, а претходно би кажала дека остануваат сеуште дилеми дали добро ја издефинира Законот кризата и кризната состојба. Меѓутоа, тоа беше поприлично расправано на денешната седница, така што јас

директно ќе отидам на членот 31 каде што се регулира, да речам, таа собраниска контрола во менаџирањето со кризи.

Сегашниот член 31 е нешто проширен од претходниот и се направило, навистина обид да се подобри решението, меѓутоа, и сега останува се на усно известување во рок од 48 часа писмен извештај еднаш неделно до Собранието и изготвување и подготовка на писмен извештај до Собранието. Значи, се се движи во рамките на известување до Собранието. Немаме никаков механизам на контрола на Собранието над одлуките кои ќе се носат во ова и центар и некаква контрола како ќе се одвиваат работите. И кај мене поради ова сеуште, а Собранието е во постојано заседание, што значи може да биде свикан набрзина и може да донесе одлука по однос на овие прашања. Значи, не постои пречка да донесе Собранието одлука. Сега, тука уште би кажала, навистина, во ставот 3 “изготвува и подготвува писмен извештај”, можеби и технички не е добро “подготвува”, подобро би било “доставува”, бидејќи ако изготви и подготви, а не го достави, тогаш не знам каква е користа од таквиот извештај. Овој збор “подготвува”, апсолутно не е соодветен, туку би требало да се замени со зборот “доставува”.

Понатаму, во ставот 5 “Владата треба да побара одобрување од Собранието за продолжување”, ако кризата трае подолго од 30 дена, “за продолжување на рокот или да предложи прогласување на воена и вонредна состојба”, јас мислам дека “треба” е премногу широк збор и “ќе побара” е сосема соодветен збор. Исто така, во членот 32 говореше и претходниот колега, дефиниции со зборови пропорционална, разумна и сериозна се премногу субјективистички зборови во кои може да биде многу субјективна оценка внесена, така што не знам колку при употребата на тие ресурси, оној што ќе треба да донесе одлука за употреба на ресурсите ќе биде разумен, сериозен и пропорционален ќе ги користи ресурсите. Значи, една од големите фалинки и понатаму за мене останува токму несоздавањето на соодветен механизам за собраниска контрола во управувањето со кризи и тука за мене останува дилемата, како што кажав и во првата фаза, затоа што ова ќе биде еден центар, навистина треба да биде и еден моќен центар, кој ќе може многу брзо и ефикасно да се справи со криза, јас сеуште стравувам поради непостоење на механизми на Собранието за контрола дека ќе дојдеме до ситуација да создадеме центар на моќ, наместо моќен центар за менаџирање со кризи.

Втора работа која и после една година не успеавме, не се успеа да се разреши, тоа е употребата на Армијата. Иако, во сегашното решение е кажано дека тоа ќе биде во поддршка на полицијата, иако е кажано дека точно ќе има опис колкав ќе биде бројот на силите и со каков капацитет, каква намена и задача ќе бидат користени и времетраењето на нивниот ангажман, сепак, одлуката за употреба на Армијата треба да ја донесе претседателот, нормално, по оној

механизам на предлог на Центарот за менаџирање и Владата, тој крајно треба да одлучи дали ќе употреби дел од Армијата или нема да употреби. И, тука за мене е најголемиот проблем во овој Закон.

Остануваме на дилемата дека нас Уставот ни е претесен, ако сакаме да донесеме вакво решение, бидејќи во Уставот строго и прецизно е предвидено кога се употребува Армијата. Во ваков случај не е предвидена можност на употреба на Армијата, ниту пак на дел од Армијата. Сега, ако ова функционира вака како што е ние се доведуваме во состојба да го доведеме претседателот на државата во позиција да одлучува дали ќе употреби дел од Армијата и со тоа го прекрши Уставот или пак нема да даде наредба за употреба на дел од Армијата и за жал, со тоа ќе ги ускрати ресурсите и силите кои ги очекува Центарот за менаџирање со криза за да се справи со настанатата ситуација. Тука ме зачудува зошто и после една година и покрај укажувањето на сите експерти, сите оние што кажаа нешто во врска со овој Закон, немаше дилема дека оваа одредба не е во согласност со Уставот, со членот 122 од Уставот, токму собраниските комисии премолчеа и не кажаа, оние што се надлежни да ценат усогласеност на Законот со Уставот и со другите закони, некако тивко го премолчуваа ова очигледно некореспондирање на овој Закон со оваа уставна одредба.

Сега, во новиов предлог, во текстов на Законот додадено е уште начинот во тој член 35 последниот став “начинот на учество на дел од Армијата во кризна состојба се уредува со пропис кој го донесува претседателот”. Јас навистина сум изненадена од понуда на едно вакво решение, бидејќи во првиот текст кој го имавме добро ни стоеше, во тогашниот член 31 дека процедурите за употреба се пропишани со закони и акти кои произлегуваат од нив. И, сега, ние го следуваме тоа на еден пропис од претседателот. Не можам да разберам се понуди вакво решение, употребата на Армијата е регулирана со Закон, не може да биде регулирана со еден, не е ни од законски акт, туку е пропис. Затоа, кај мене, поради ова што го искажав овде, овие се две клучни работи за кои јас имам забелешка, иако неспорно беше и во првата фаза и сега дека е неопходно донесувањето на овој Закон, никогаш не ја спорев јас, ниту било кој парламентарец што зеда дискусија и знам дека е потребен вакво закон на Македонија, меѓутоа, поради овие две причини кои сега ги дебатирал, навистина, останувам во дилема дали како парламентарец треба да поддржам закон кој е со една своја одредба во директна спротивност со Уставот или можеби да останам воздржана и да почекам да се изнајде решение во кое или ќе се интервенира во Уставот или ќе се изнајде решение поинакво од ова што сега е предложено.

Благодарам.

Слободан Најдовски: Благодарам госпоѓо Лалчевска.

Следен за дискусија е господинот пратеник Флоровски Александар, а после него е госпоѓа Иванова Цветанка.

Повелете господине Флоровски.

Александар Флоровски: Очигледно е дека ние Македонците имаме обичај да измислуваме нови работи, да измислуваме тоа што значи топла вода. Законот кој е предложен во одредени негови делови е во чиста спротивност со Уставот на Република Македонија, за кој понатаму ќе говорам член по член. Сметам дека овој закон колку што разбрав, вие веќе имавте расправа, додека не бев јас во Собранието, имавте општа расправа која не ја следев, законот е обврска и мора да се донесе. Временскиот рок не ми е познат, не го знам, но ќе се придржувам со она што значи сам закон и квалитет, нели, со моето скромно познавање на оваа материја да придонесам, колку што можам и умеам некои нејасноти, барем за мене, а можеби и за другите пратеници да се исправат, доколку се има желба од мнозинството на овој Парламент. Зошто реков дека ние Македонците сакаме секогаш да измислуваме што е тоа топла вода, според мене и според моето скромно познавање, можеби од овој закон ќе немаше и потреба да се донесе, да се направеше едно тело кое можеме да го крстиме било како, името е најмалку битно, кое ќе се бави со проблематиката која е содржана во овој закон, а составена од претставници на ДБК, на Агенцијата за разузнавање, Военото разузнавање, затоа што сметам дека таму седат професионални луѓе кои си го познаваат сопствениот занает и кои ќе менаџираат сето она што е спомнато во овој закон. По примерот на ЦИА во 50-тите години, каде што со декрет на Хари Труман 15 независни агенции се фузираа и ја формираа Централната известителна агенција.

Исто така, мора да се спомне дека со овој закон се јавува дуализам. Значи, во судир се доаѓа со компетенциите на ДБК, со компетенциите на Агенцијата за разузнавање, за Военото разузнавање не можам ништо да кажам, затоа што немам конкретни информации. Инаку, нивната задача ми е повеќе од позната. Тоа е став 3 од член 1 за кој говорам сега, каде што имаме директен судир на компетенции и ингеренции на телото кое ќе управува со кризи со ДБК, Агенцијата за разузнавање, Военото разузнавање и тн.

Во член 2 има една интересна работа тоа е ставот 2 и 3, каде што се инволвирани во целата оваа работа и јавните претпријатија, јавните установи, служби, трговски друштва, Црвен крст, невладини и владини организации и тн. Ова ме потсеќа на СВОЗ од 80-тите години сите во одбрана и заштита кога одевме да една класична смејурија да не ја кажам, каде што бевме повикувани да одработиме дневници за државата и на даден сигнал на сирената да се криеме по ходниците и подрумите, доколку ги имаше по фирмите. Значи, да се преиспита член 2, ставот 1 и 2 кој може да претрпи измени. Претпоставувам дека на луѓето на кои им се обраќам се

компетентни да кажат зошто е ова така направено и сметам дека со одредени подобрувања овој закон ќе може да се донесе, затоа што е обврска на Република Македонија. Нели, ги браниме интересите на Република Македонија и сите овде сме претставници на македонската држава и на македонските граѓани.

Член 3, став 2 стои вака “ Ризици и опасности се можни манифестации на национализам и верска нетрпеливост”. Што значи национализам етимолошки коренот на зборот доаѓа од францускиот збор што во превод значи “патриотизам”. Што значи тоа дека се воведува нов термин или се отвораа нови досиеја во МВР за националисти македонски или било кои други, албански и неznam какви други. Мислам дека тој период е одамна поминат и дека таквата работа воопшто не треба да стои. Инаку, по убедување сум македонски националист и тоа не го кријам, но тоа не значи дека сум шовинист или фашист, а тука постои огромна разлика. Си го сакам сопствениот народ, без разлика на политичката припадност, затоа што припаѓам на тоа македонско стадо и на никое друго. Кога говориме за верска нетрпеливост припаѓам на православно Христијанство, една толерантна вера, која нема разни други вери, а во една обратна смисла кога говориме за верска нетрпеливост мора да се спомне фундаментализмот, кој за жал, галопира и во Македонија, на што сме сите ние сведоци.

Став 2 “ Активности на странски специјални служби насочени кон влошување на безбедносната состојба”, знаете дека секоја амбасада си има свои воени аташеа, си има прв, втор, трет, четврт секретар кој има сопствени задачи и сопствени цели. Ваквата работа воопшто не требаше да се спомнува овде, знаејќи ги функциите на самите амбасади и луѓето кои работат таму. А, во Македонија има еден куп служби кои работат долж и попреку Република Македонија. Сигурно, не за доброто на оваа држава, а да не ги спомнувам од службите, нема потреба, вас Ви се познати и мислам дека и ова не треба тука да стои, затоа што тоа се подразбира само по себе.

Член 3, точка 6 вели вака “ Превенција е активност за спречување и настанување на кризна состојба”. Превенција, господо, значи спречување навреме да се сигнализира, да се спречи сета таа работа да не дојде до кризна состојба. Терминот не е сосема усогласен со самата реченица, ако добро ја прочитате. Во посебните одредби во член 5 став 4 кога се говори за општините и градот Скопје “ донесуваат проценка на загрозеноста од ризици, опасности и настанување на кризни состојби на подрачјето на општина, градот Скопје. Кој тоа ќе го носи? Постои посебно тело на ниво на град Скопје, на општините. Ова не се пратенички прашања, едноставно ме интересира, претпоставувам и македонската јавност и пратениците кои се тие сакам да ми одговорите.

Членот 6 е посебно интересен и индикативен, да не кажам, и е во класична спротивност со членот 122 од Уставот на Република Македонија. Тука се вели:” Армијата може да учествува со дел од своите сили во случај на кризна состојба под услови и начини утврдени со овој закон”. Улогата на македонската војска на македонската Армија е една и неприкосновена, а тоа е заштита на територијалниот интегритет и неповредливоста на македонската територија. Не знам чија идеја беше да се уфрли и Армијата во сета оваа работа, имајќи предвид дека Министерството за внатрешни работи брои 10 до 11 илјади луѓе и мислам дека беше доволно моќно со своите инструменти и е доволно моќно да спречи одредени кризи и кризни состојби.

Член 9, би сакал да ми дадете објаснување што значи, говорам за Градот Скопје “имаат обврска во своите акти за организација и систематизација да утврдат работни места за подготвување и извршување на работни задачи во врска со превенција и спречување со кризни состојби”. Такви личности имавме во време на социјализмот и многу ми е индикативно што повторно тоа се враќа. Член 9 од посебните одредби, исто така индикативно е во член 10, повторно зборувам за општините и Градот Скопје, имаат обврска да учествуваат во обука, вежбовни и други активности со превенции и справување со кризните состојби. Исто така барам да ми објасните што значи ова за да можам да се определам како да гласам за, или против овој закон.

Член 11, можат да учествуваат и меѓународни организации, институции и поединци. Што значи тоа? Мислите на Европската Унија, мислите на НАТО и во која функција, во функција на можни не дај боже етнички конфликти во функција на разграничување на македонската територија. Јас само прашувам и барам одговор на сето ова што го поставив овде. Доколку не ми одговорите, повторно ќе ви ги поставам истите прашања, затоа што овој закон е многу битен и за иднината и за судбината на оваа македонска држава која ни е единствена, резервна татковина ние македонците немаме.

Член 13, Управувачкиот комитет вели дека во тој Управувачки комитет има претставник од Кабинетот на Претседателот на државата. Во натамошниот текст строго децидно и јасно е кажано дека е тој самиот претседател. Па се прашувам која е тогаш улогата на Советот за безбедност кој исто така го води претседателот на државата, вклучително со министерот за внатрешни работи, министерот за одбрана и сите оние личности кои во дадениот момент се потребни да се одржи тој Совет. Значи, кажете јасно и гласно овде дека се работи за претседател на државата, а не дека се работи за член од Кабинетот на претседателот на државата. Член 13, управувачкиот комитет, нотирајте го. Според сето ова досега кажано Советот за безбедност кој го води претседателот на

државата господинот Црвенковски отпаѓа во аут. Јас барем така ги сваќам работите.

Член 18, групата за проценка ја сочинуваат Биро за јавна безбедност, Управа за безбедност и контраразузнавање, Агенција за разузнавање, да не ги набројувам. И една интересна работа која мене ми е индикативна, ми падна во очи. Заменикот на началникот на Генералштабот на Армијата, а притоа имате жив началник на Армијата како прв човек на Армијата, освен врховниот командант кој е претседателот на државата. Според мене овде постои некоја дилема, зошто оди заменикот началник, а не оди началникот како прв човек на македонската Армија? Дали постојат причини за ова, неznam. Сметам дека постојат одредени причини.

Член 18, составот на групата за проценка ја одразува соодветната и правична застапеност на заедниците. Една крајно чудна ситуација, имајќи во предвид колку заедници имаме во Македонија според Уставот, неznam 6,7,8, еден куп ги има покрај македонскиот народ. Што тоа ќе значи? Значи албанците ако ги има 25%, со 25% ќе учествуваат во овие тела, власите ако ги има 1%, влегуваат со 1%, турците ако ги има 1,5%, ќе влегуваат со 1,5% и ќе дојдеме во една многу интересна ситуација, можеби не пата пата, но 60:40 во сооднос без притоа да се води сметка колку тие луѓе се квалификувани за работата за која се предложени. Верувам дека во овие тела треба да влезат луѓе кои го познаваат сопствениот занает и дека не можете туку така да земете некој за овој да го ставите внатре колку да пополни одредена квота. Ќе говориме за луѓе кои го знаат својот занает, кои се професионални војници и луѓе кои го знаат својот занает, кои се професионални војници и луѓе кои ја познаваат воената материја. Но, тоа можеби е владина политика, така решиле, ние неможеме ништо да направиме, од мнозинството најверојатно сето ова ќе биде изгласано. Јас само гласно размислувам како пратеник. Едноставно ме интересираат сите овие работи, а верувам и македонската јавност. За жал, имаме и ситуации во Министерството за внатрешни работи да ни се пробиваат многу акции, после Колегиумот каде што се носат многу битни и круцијални одлуки за одредени акции да се пробиваат од кртови. Тоа е мојот страв, дали постои лојалност и љубов кон оваа македонска држава.

Член 19, анализите, препораките и заклучоците групата за проценка ги доставува до Управувачкиот комитет, до претседателот на Владата, а претседателот на Владата по потреба ги доставува до претседателот на државата. Вие сите знаете дека и денеска на тој принцип се работи, барем според моето минато искуство, 8 години бев член на Комисијата за ДБК, дека секое утро на масата на претседателот на државата и на масата на претседателот на Владата добиваат дневен извештај од минатиот ден што се случило во државата од безбедносен карактер, тоа и вие го знаете. И тоа е една нормална процедура. Би било ненормално доколку тоа би го немало, за да

може на време да се реагира. Ова не мора да го нотирате, ова е познато.

Член 20, обезбедување континуитет помеѓу ресорска и меѓународната соработка, консултации и координации во управување со кризи. Ова ми говори само една работа, дека денеска македонските служби делуваат како раштимуван оркестар, да не кажам дисонантно, се јавува дуализам кој, каде и кога ќе превагне. Значи проблемот не е во законот, проблемот е во луѓето кои не сакаат едни со други да соработуваат и тоа е општо позната работа, не само од оваа Влада, од 1990 година, можеби и порано, можеби тоа ни е својствено на нас македонците, за жал. Значи, сето ова што сега го говорам ќе биде излишно доколку се нема соработка. Значи, на ова тело кое денеска ќе го формираме, ако денеска се гласа, или утре, или задутре, или во понеделник, со постоечките структури значи мора да постои систем на пирамида, сите информации да се слеваат во едно тело и според вкупните показатели и проценки кои ќе ги донесат стручни лица да се прогласи состојба на криза, состојба на вонредна опасност, или воена. Тоа на запад веќе е пракса одамна. За жал, ние секогаш каскаме и секогаш измислуваме топла вода. Кажав, тоа е својствено на нас македонците, за жал, но тоа се должи што немавме долго време држава, но верувам дека оваа детска болест дека ќе помине.

Член 23, се формираат регионални центри со седиште во општините и ги броиме, неznam колку се овде 15,20. Во 90% од овие општини постојат експозитури на ДБК кои лично ги имам посетено. Така што водете сметка и тука ќе се појават одредени дуализми на водечките луѓе. Јас сум во тоа повеќе од убеден, познавајќи го менталитетот на нашите служби.

Член 24 се повторува во една реченица, составот на главниот штаб во центарот ја одразува соодветната и правичната застапеност на заедниците. Оваа работа ја имате претходно напишано и ви ја спомнав. Не ми смета колку ќе бидете застапени, ниту во моментот е предмет на мој интерес. Предмет на мој интерес е дали луѓето кои ќе бидат делегирани се квалитетни, дали луѓето кои ќе ги ставате ќе можат да одговорат на предизвиците кои за жал ја очекуваат македонскава држава, водејќи сметка за незатвореното косовско прашање, трансферзалата север-југ, така што очекувам бурни времиња, се надевам дека нема да се повтори 2001 година, па сега да се појават македонски команданти. Со Центарот раководи директорот кој го именува Владата со мандат од 4 години. Тој е фиксен мандат, или е променлив, дали со доаѓање на една нова структура, ново мнозинство во овој Парламент ќе може да го промени. Значи, говориме професионално, не поаѓам од партиски интереси, утре ВМРО ако дојде на власт, па ние да го менуваме, а човекот си ја врши максимално професионално работата. Нотирајте го и ова како прашање. Ова е многу сериозна тема, многу сериозно прашање, затоа

цело време говорам за професионализам, не за правење на експерименти и соодветна застапеност.

Член 27 во Правилникот за систематизација на работните места на Центарот се утврдуваат работни места на лица вработени во Центарот на државна управа, јавна безбедност, безбедност и контраразузнавање. Дали тоа значи дека одредени луѓе од одредени профили ќе бидат превземени од овие тела. Значи нема отварање нови работни места, нема оптоварување на македонските даночници во период на една огромна невработеност од преку 400.000 луѓе кои буричкаат во канти, за жал. Тука говорам за сите и Македонци и Албанци и Турци, сиромаштијата е присутна насекаде. Значи, ги преземаат едноставно, со тоа што не го оптоварувате македонскиот буџет. Кога веќе говорам за самото финансирање во еден од членовите овде стои еве во членот 28 решението е добро каде што вели дека после престанокот на мандатот и на работата на одреден функционер десет години мора да молчи за работата која ја извршувал. Тоа е во одредени членови од Законот за ДБК. Тоа е можеби единственото решение кое ми падна во очи, кое е добро. Тоа е и законска обврска и во законот за ДБК.

Финансиските средства за реализација на активностите од ставките на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија. Овие служби се големи, да не кажам мастодонти, или мамути. Дали господа вие водите сметка и за одредено алтернативно финансирање на оваа служба по теркот на сите западни служби? Тука не мислам сигурно на правење криминали, рекети и тн., говорам дека мора да се води сметка и за алтернативно финансирање да може службеникот кога ќе излезе на улица со неговиот соработник барем да го почаста едно кафе и еден ручек. За жал, денеска луѓето во ДБК неможат да им дадат ниту едно кафе на нивните соработници, а без соработници неможе да функционира ДБК, што е нешто слично на ова. Значи, говорам за можни алтернативи кои треба вие да ги најдете, а не да се навалувате само на грбот на македонските даночници.

Глава 4, одлучување и употреба на ресурсите, член 31. Владата за активностите поврзани со одлуката од ставот 1 на овој член во рок од 48 часа усмено, а еднаш неделно писмено го известува Собранието и претседателот. Дали ви е вас господа јасна улогата на претседателот на државата или не ви е јасна. Владата одговара само пред Собранието на Република Македонија а не пред претседателот, барем според постоечкиот Устав. Рокот кој го имате овде дадено, да не кажам дека е смешен, да не употребам некој погруб збор, денеска сум позитивно расположен поради одредени добри вести кои ги добивме пред 15-20 минути и тоа ме израдува, дека профункционира македонската правна држава, значи имало господ, а јас сум голем верник. Господа, јас од 1990 година досега поминав 8 години, плус овие останати години и

два три месеци, неznam колку е, па на ниедна Влада, на ниеден министер не му се случило кога поставувавме пратенички прашања со месеци не ни одговараа. Вие давате премногу краток рок. Рок од 48 часа, тоа се два дена, или еднаш неделно да давате извештај пред Собранието.

Член 31 алинеја број 2 бришете ја, затоа што е нереална. Немате време, физички нема да стигнете да ја завршите таа работа. Се работи за криза, се работи за настани. Второ, треба да стои, дали тоа ќе се држи на отворена, или на затворена седница. Нормално тоа е работа на Собранието како ќе одлучува. Но, нека се нотира дека ваквите седници мора да се одржуваат затворени пред македонската јавност, затоа што ќе паднат и многу тешки зборови, претпоставувам. Ова е тој Парламент каде што треба да говориме, подобро е овде да се расправаме отколку на улица. Затоа е повеќе партиски парламент.

И уште една работа. Вели: "Ако кризната состојба продолжи да трае подолго од 30 дена, Владата треба да побара одобрение од Собранието за продолжување на рокот, или да предложи прогласување на вонредна или воена состојба". Тоа се инженерии на претседателот. Тука нема што да додадам.

Алинеја 6 од член 31 вели: "Собранието и претседателот во секое време може да побараат усмен или писмени извештај за состојбата во областа на управувањето со кризи".

Уште едно прашање. Што ќе се прави во една вака дадена ситуација. Опозицијата која брои 30 и курс пратеници, побараме да добиеме извештај, а мнозинството по пат на гласање не сруши. Тука мора да бидете јасни и децидни, дали 5, дали 10, дали 15 дали 20 пратеници, дали мнозинството на овој парламент ќе има право да побара. Незнам, вие ќе си кажете овде. Значи мора да бидете јасни и децидни. Што ако при нашето барање вие не стопирате едноставно со кревање рака или пристискање на копчето. Мнозинство сте и тука апсолутно не можеме да направиме, можеме до недоглед да си играми како мачка со глушец, ние да бараме а вие да не давате. Значи тоа, исто така, да се нотира, дали мнозинството на Парламентот ќе бара, или ќе постои одредена бројка од 20, 30, 50 пратеници или колку ќе бидат.

Член 32.

Јас не знам кој го правел овој закон, претпоставувам дека се консултирани стручни луѓе, сигурно не го правеле алфавети, претпоставува. Сакам да ми објасните што значат следниве термини кои според мене не постојат во ниедна воена и друга терминологија. На пример "Попорционална според природата и интензитетот на кризната состојба". За мене е апсолутно непознат термин. Ќе ви кажам една случка во Америка, колку за да го подобрите текстот. Понатаму вели "Рзумна според карактерот на кризата и сериозност според јачината и обемот на кризата". Термини кои се многу чудни и интересни. Јас не можам да ги

сватам кои се тие. Претпоставувам, некој професионалец од Армијата на Република Македонија, или од службите можеби одговорил, во што лично не верувам.

Понатаму вели “Пропорционална според природата и интензитетот и кризната состојба”.

Имавте еден случај за време на мандатот на Џорџ Буш постариот, или на Клинтон во расчистување со една верска секта во Тексас или Ново Мексико, неznam точно кај беше. Сектата се викаше “Децата на сонцето”. Пропорцијата, да не ве лажам, беше 1: 10, или 1:15 во кои учествуваше националната гарда на Америка. Затоа јас го поставив прашањето. Термините, верувајте, воопшто не ни се јасни. Што сакате да кажете со овие термини. Кога се работи за криза, кога се работи за нарушување на интегритетот на оваа држава, господа, не се бираат средства. Секоја нормална држава така функционира. Значи тој што сака да произведе криза, крајната намера му е повеќе јасна и очигледна дека работи против интересите на Република Македонија. Примерот со Тексас нека ви биде за поука. Во секоја енциклопедија го има, а секаде така делуваат, сите можни западни служби 1:10, за да може непријателот од самата бројност на луѓето да се предаде, или да се самоубие, во најмала рака.

Член 35 вели: “Армијата учествува во поддршка на полицијата во услови кога со кризната состојба е загрошена безбедноста на Републиката, а органите на Државната управа немаат соодветни ресурси за нејзина превенција и справување”.

Има една интересна работа. Што во случај на масовни социјални или политички протести? Се собираат надвор 50-60 илјади луѓе, држат под опсада Парламент, Собрание и она што значат витални функции на Македонската држава. Што во таков случај? Ке ја повикате Армијата да пука во сопствениот народ, да ги разбие? Не сме ние Кина да не има 1.300.000.000 жители, па провинцијата Манџурија ги повикаа..

Слободан Најдовски: Господине Флоровски, ќе ве молам, втор пат спомнувате како постапуваат другите држави. Ве молам немојте за другите држави.

Александар Флоровски: Тоа како параметар или парадигма, како пример го посочив.

Слободан Најдовски: Ве молам да си остане позитивното расположение, оставете ги другите држави нека си го решаваат своето прашање. Ве молам продолжете да зборувате за овде кај нас.

Александар Флоровски: Значи можна е злоупотреба на Армијата, во таква ситуација.

За Глава 5 нема што да зборувам. Исто така за Глава 6-комуникации, координации и соработка. Тоа е една нормална процедура во она што значи комуникација на службите. Да не повторувам, планирање и финансирање, за Буџетот веќе говорев. Спомнав и алтернативно финансирање чии модули ќе си ги најдат господата, на што се вични.

Инспекцискиот надзор е многу интересен.

Зошто велам инспекциски надзор? Затоа што мојата досегашна пракса од тие осум години во Комисијата за ДБК, ни се случуваа многу чудни и интересни работи, да бараме досиеја со едно име, а да добиваме досиеја со ист евидентен број, а да се работи за сосема други предмети. Значи да говориме за дупли досиеја, за дупли деловодни книги, за дупла документација. Човек до колку не е изверзиран и колку да е изверзиран, ако сакаат да ве изматкаат, ќе ве изматкаат. Така што овие работи многу тешко остваруваат цивилна контрола врз себе, не само овде, во цел свет. Тоа е повеќе од јасно. Тие се држава во држава, да не кажам парадржава.

За казнените одредби, многу сте меки. Премногу сте меки. Во член 54 определувате парични казни доколку соодветната личност не ги применува мерките на криптозаштита и против-електронско обезбедување и други мерки. Знаете ли што значи криптозаштита. Сигурно знаете, бројки и букви кои не може никој да ги дешифрира.

Сметам дека овде не треба да стои парична казна, дека тука мора да се одреди законска казна за секој оној што ќе ја пробие шифрата на криптозаштита. Така е во нормалните држави.

Паричната казна од 5 до 50 илјади денари, во ек кога нашиот народ е без пари, секој втор човек ќе може да го купи и да ја препрода информацијата, каде што има намера да ја предаде. Значи предлагам драконски казни кои ќе ги определите вие како претставници на Владата, не парични казни. Тоа е член 54 глава 9, казнени одредби.

Член 59, повторно ми бодe очи, соодветната и правична застапеност на заедниците. Три пати се спомнува во ист Закон. Се ќе биде во ред доколку луѓето кои ги поставувате имаат соодветно образование и можат соодветно да одговорат на предизвиците, а Македонија ја очекуваат едни турбулентни времиња. Дај боже да грешам, но ретко грешам во проценките. Затоа на едно место доволно е да се спомне соодветната застапеност. Штом е ставено во закон таа е обврзувачка. Не мора на три места да се спомнува. Значи, соодветната застапеност, значи водење сметка за квалитетни кадри, образовани кадри, лојални кадри на оваа Македонска држава. Не утре да ни се случуваат работи кои ни се случуваа и сеуште ни се случуваат и во време на вашето владеење. Не сакам да именувам, потпретседателот веднаш ќе бара шанса да ме прекине. Не давате простор доволно човек да се раскомиоти и мора да се држам на оваа работа, а демократијата ја сваќам како излагање на се она што сметам дека треба да се изложи во контекст на оваа точка, на овој закон. Давајте малку повеќе простор. Подобрo работите овде да се одвиваат отколку надвор.

Благодарам. Многу прашања поставив, не знам дали ќе успеете да ми одговорите, во интерес на македонската јавност и дали ќе успеете и мене да ме убедите дека така треба да биде.

Потпретседателе, благодарам уште еднаш. Си го задржувам правото на реплика, доколку ми дозволите.

Слободан Најдовски: Благодарам господине Флоровски. Не е по мое лично убедување дали ќе ви дозволам или не. Си има Деловник и се по Деловник ви е дозволено. Она што е надвор од Деловникот, еве и сега ви кажувам, за 43 минути ваш говор, неколку пати излеговте надвор од темата ама не ве прекинав. Така што немате право да се жалите.

До паузата имаме уште три минути.

Одиме со реплики.

За реплика се јави господинот Абдилаќим Адеми.

Абдилаќим Адеми: Благодарам господине потпретседателе.

Би сакал да му реплицирам на претходниот дискусант, на целиот негов говор. Најчестите зборови кои ги употребуваше во неговиот говор беа, не ми е јасно ова, не ми е јасно она другото, и речиси ни го прочита целиот Закон, член по член и дојдов до заклучок дека тој Законот воопшто не го прочител. Тоа може да се образложи со фактот дека пред два дена е во овој Парламент и можеби немал време да го прочите целиот закон, па заедно со читањето што го направи за себе, го направи и за целата јавност. Но, јас би сакал да го потсетам дека овде ние расправаме за текстот на Законот, а не за потребата од донесувањето на овој закон. Тоа сме го расправале пред неколку месеци. Но, тој има искуство од ова и не би рекол дека е нов во оваа работа и знае многу добро да ја злоупотреби говорницата.

На почетокот рековте дека нема потреба да се донесе закон, туку да се формира еден совет од соодветните органи, додека подоцна велите дека овој закон е многу значаен за Републикава. Значи многу сте контрадикторни.

Велите дека овој закон е против Уставот, во делот на правичната и соодветна застапеност на припадниците на заедниците, и во делот каде ќе се употреби Армијата.

Јас би сакал вас да ве потсетам и да ви кажам дека е подобро да го прашате претседателот на вашата партија, доколку сте со Љубчо Георгиевски, како тие донесоа одлука во 2001 година да ја употребат Аемијата против својот народ. Значи без закон, или спротивно на Уставот.

Кога говорите за правичната и соодветна застапеност и спомнувате овде дека оваа одредба се употребува три пати во овој Закон. Ќе ја употребиме и 100 пати, бидејќи за такви луѓе каков што сте вие треба да бидете убедени дека правичната застапеност е уставна норма.

Тоа што кажавте дека треба да бидат квалитетни и лојални луѓе, не треба да прејудиицирате овде. Сигурно дека и Албанците и другите етнички заедници, како што се Македонците и другите, имаат квалитетни луѓе и ќе предлагаат квалитетни луѓе во тие комисији.

Пред една година, новинарите поставија едно прашање до пратениците за лекарско уверение, дали пратениците треба да имаат лекарско уверение кога се кандидираат за пратеници. Јас во тоа време се чувствував навреден, но денес се докажува дека има потреба од лекарско уверение. Благодарам.

Слободан Најдовски: Господине Адеми, сепак да го зачуваме дигнитетот на ова Собрание. Тоа е ваше лично мислење. Така не смеете да дискутирате со оглед на сите пратеници што сме тука. Тоа во иднина не треба да се дозволи.

Повелете господине Флоровски имате една минута реплика.

Александар Флоровски: Јас ќе бидам доволно културен да не говорам за лекарски уверенија. Очигледно ви е потребно.

Околу употребата на Армијата, не можам ништо да ви кажам. За жал, веќе покојниот господин Борис Трајковски, беше врховен командат на Армијата.

Околу застапеноста на заедниците, јас немам ништо против. Јас само реков дека три пати е спомнато. Вие сте уставна категорија и нема од што да се плашите, освен ако не сакате да поентирате пред вашето гласачко тело.

Јас како личен мој предлог кажав, сублимат на сите можни служби, а не реков дека законот не треба да се донесе. Очигледно не ме разбирате, или не сакате да ме разберете. И говорев за текстот на законот. Не го читав. Вадев само извадоци и мое потполно право е таму каде што сметам дека треба да реагирам, да ги прашам соодветните конкретни личности, присутни овде, кои се компетентни и го претставуваат Министерството за одбрана.

Слободан Најдовски: Господине Флоровски истече вашата минута.

Ви благодарам.

Објавувам пауза до 14,00 часот.

(По паузата седницата продолжи со работа во 14,00 часот)

Љупчо Јордановски: Ги молам пратениците да влезат во салата.

Повелете госпоѓо Иванова, имате збор.

Цветанка Иванова: Ви благодарам господине претседателе, само што во моментот има многу малку на кои можам да им зборувам.

Љупчо Јордановски: Без грижа, ве гледа македонската јавност.

Цветанка Иванова: Се јавувам во функција на известител на Законодавно-правната комисија од причини што од повеќе дискусанти беше повиката Законодавно-правната комисија со изразена дилема во однос на уставноста на одредени решенија од Законот за управување со кризи. Точно од тие причини го барав присуството на луѓето, меѓутоа, почитувани колеги пратеници, нормално е да има голем број на дилеми по однос на овој закон односно по однос на некои решенија од овој закон затоа што овој закон регулира една

доста сериозна материја и многу чувствителна материја и добро е што вака се дискутира.

На почетокот би сакала да ве потсетам дека Собранието на Република Македонија овој закон со Предлог на закон го разгледуваше на својата 62-та седница уште во мај, тогаш голем број на дискусанти на ова Собрание исто така и на комисиите беа изразени мислења, забелешки, предлози, сугестии во функција на подобрување на законот и затоа Владата како предлагач го повлече Предлогот на законот со цел да предложи решенија кои ќе значат интеграција односно координација на сите безбедносни органи во евентуална кризна ситуација без да се наруши хиерархијата на командување утврдено со Уставот на Република Македонија и без да бидат нарушени уставните одредби кои ја регулираа оваа сфера.

Еве сега во моментот имаме таков Предлог на закон, меѓутоа, и во овие дискусии по овој Предлог на закон се искажани бројни дилеми околу уставноста на одредени решенија, а од она што јас можев да го слушнам можам овие дилеми да ги класифицирам во три прашања.

Првото, се поставуваше прашање дали се уставни одредбите кои се однесуваат на воспоставување на надлежност на Владата да утврдува кризна состојба.

Второто, дали одредбата од овој закон за употреба на дел од Армијата во кризна ситуација е во согласност со Уставот и

Трето, се изразува дилема дали сите овие одредби не одземаат уставни надлежности на Собранието и на Претседателот на Република Македонија.

Почитувани колеги, во Уставот на Република Македонија поточно во членовите 124 и 125 прецизно е утврдено кога настапува воена состојба и вонредна состојба и кои органи ја прогласуваат оваа состојба. Меѓутоа, во реалноста има ситуации кои исто така сериозно можат да ја нарушат безбедноста на државата, но сепак не можат да се подведат под воена односно вонредна состојба и точно од овие причини со овој закон се предвидуваат решенија и се воспоставува еден систем на институции кои можат да се справат со вакви настани кои секако можат сериозно да ја загорзат безбедноста на државата, но сакам да повторам, сепак не може да стане збор за воена и вонредна состојба и не може да биде прогласена воена и вонредна состојба.

Дилемата околу тоа дека во Уставот немаме дефинирано кризна состојба, а во реалност имаме таква и ова е законот кој нуди решенија за справување со таква состојба.

Владата со овој закон се определува како надлежна за утврдување на кризна состојба и се поставува прашање дали оваа одредба не е спротивна со Уставот и дали Владата може да прогласува ваква состојба. Да, затоа што донесувањето на одлуката од страна на Владата не е само одлука креирана од страна на Владата,

туку Владата оваа одлука ја донесува во соработка во целиот воспоставен систем кој е воспоставен во членот 19 за менаџирање со кризи и секако дека за ова веднаш го известува Собранието на Република Македонија. Дилемата дека Собранието на Република Македонија се минимизира во оваа состојба не е точно затоа што веднаш Собранието на Република Македонија известувањето од Владата може да му биде доволен мотив и потреба да расправа и да прогласи поинаква состојба и да постапи согласно надлежностите утврдени со Уставот.

Другото прашање кое се поставуваше е дали со употребата на дел од Армијата во кризна ситуација предвидено со членот 35 е во согласност со Уставот?

Со ова решение се предвидува кога веќе е утврдена кризна состојба во државата дел од Армијата на Република Македонија да може во поддршка на полицијата и на целиот систем да биде употребена. Меѓутоа, тука не се нарушуваат уставните и законските одредби во поглед на командувањето со Армијата затоа што пак и во овој закон, согласно Уставот, одлука за употреба, потенцирам, на дел од Армијата во поддршка на силите за менаџирање со кризи одлука донесува Претседателот на државата, што значи дека предлогот на Владата за употреба на дел од Армијата може Претседателот на државата да го одбие.

На крајот би сакала да истакнам дека во работата на Комисијата кога беше разгледуван законот за управување со кризи, Комисијата работеше во полн состав, значи и со членови на Комисијата од опозицијата и притоа не беше истакнато од присутните членови на опозицијата никаква дилема во однос на неуставност на одредени одредби на законот, а заради јавноста да кажам дека Извештајот од Комисијата за одбрана до моментот на завршување на седницата до Законодавно-правната комисија не беше доставен.

Благодарам.

Љупчо Јордановски: Повелете госпоѓо Лалчевска имате реплика од три минути.

Ристана Лалчевска: Благодарам претседателе, Колешке Иванова вие во своето излагање, ќе цитирам, рековте дека во Уставот немаме дефинирано кризна состојба. Значи, Уставот точно, Уставот не дефинира ваков тип на состојба, меѓутоа кризната состојба ние ќе ја лоцираме дека постои, но со овој закон ние треба и да се справиме со кризата значи да искористиме ресурси меѓу кои и дел од Армијата на Република Македонија. Токму тука е проблемот. За да се употреби Армијата по сета она процедура која е дадена во законот крајно е дека Претседателот на државата како Врховен командант треба да даде наредба за употреба на Армијата. Дали тоа ќе биде дел точно опишан во колкав обем, со колкава бројност и на колку време ќе се употребува, тоа е сепак употреба на армиските сили за кои е потребна наредба. Токму

таа наредба која треба да ја даде Претседателот ќе излезе од рамките на Уставот во случај на справување со кризи затоа што во Уставот не е предвидена криза, како што и сами потврдивте. Токму тука е неусогласеноста на овој закон со уставната одредба која постои во нашиот Устав.

Точно е дека Претседателот ќе одлучи што ќе направи, може да го одбие предлогот на Владата, меѓутоа, ако го одбие предлогот на Владата, тогаш ние го лишиме центарот за менаџирање односно справување со кризи од еден ресурс на кој центарот рачуна. Тогаш не ќе може соодветно да се справи со кризата. Значи, ако претседателот биде ревносен почитувач на Уставот, а треба да биде таков, затоа што е обврзан со самиот Устав на тоа, тогаш тој редовно ќе го одбива предлогот на Владата и тој центар ќе нема можност да го користи овој ресурс, значи ќе имаме една мртва одредба во законот.

Ако пак донесе наредба за употреба на армиската сила, тогаш претседателот ќе го прекрши Уставот. Токму тука е моментот на неусогласеност на Уставот со овој закон.

Благодарам.

Љупчо Јордановски: Една минута госпоѓо Иванова.

Цветанка Иванова: Со оглед на времето јас само кратко.

Значи, во членот 35 е предвидено да се употреби дел од Армијата, но само во услови кога со кризната состојба е загрошена безбедноста на Републиката, а органите на државната управа немаат соодветни ресурси и средства за нејзино справување. Значи дел и тоа во поддршка на полицијата. Ова е во функција на превенција.

Љупчо Јордановски: Има збор господинот Трендафилов, а потоа пратеникот Тито Петковски.

Ѓорѓи Трендафилов: Господине Јордановски, почитувани колеги,

Темата која е на дневен ред денеска, со оглед на тоа што веќе беше во Собранието на Република Македонија кога актуелниот премиер беше на позицијата министер за одбрана и неговиот обид со парламентарните групи да се постигне некаков консензус во Собранието и публикувањето од собраниска расправа во првата фаза, кога не постоеше такво расположение даваше некаква надеж дека Владата на Република Македонија како краен предлагач на овој закон ќе обрне посебно внимание и во оваа последна фаза и најмалку што можеше да стори Владата е овој закон овде, од нејзина страна, да биде претставуван и бранет од министерот за одбрана или министерот за внатрешни работи, што за жал не се случи.

Во самиот закон, барем според експертите, без оглед дали се цивилни или воени, кои се моментално на служба или во Армијата или во Министерството за одбрана, велат дека Владата и експертскиот тим кој работел на овој Предлог закон воглавно се потпираше на искуството кое го

има сличен закон во рамките на правниот систем на Обединетото Кралство.

Други кои се чувствуваат маргинализирани, а доаѓаат исто од овие институции и од македонската војска и од Министерството за одбрана велат дека Република Македонија и Министерството за одбрана треба да го следат примерот на Унгарија како земја членка на НАТО која своевремено кога стана членка на НАТО ги немаше до крај исполнето условите, но заради нејзината географска специфика, земја која не излегува на море и Република Словенија која по население и по географска поставеност, по конфигурацијата на теренот е можеби најблиска до земјите од поширокиот регион, тие решиле да го следат, бидејќи во Република Словенија иако се дел од Евроатлантската структура, без оглед дали станува збор за воената или за политичката, тие сеуште немаат ваков закон, почитувани колеги. Тие велат дека ќе го следат шведскиот, финскиот или во секој случај би следеле некаков скандинавски модел.

Почитуваната колешка од Законодавно-правната комисија се обиде да ни објасни како се надминати одредени проблеми, а кои навлегуваат во сферата на уставните ингеренции значи на уставно-правниот поредок.

Армијата на Република Македонија се појавува само во делот каде се зборува за Претседателот и дека таа ќе и асистира на полицијата. Да претпоставиме дека во Република Македонија како во текот на 2000-та година ќе се соочиме со елементарна непогода пожар, дали некој може овде да ми објасни со какви ресурси располага Министерството за внатрешни работи што ги стави на услуга во центарот за управување со кризи или повторно ќе се бараат армиските транспортни хеликоптери за да се превезуваат или да се употребуваат за гаснење пожар од воздух. Значи, да бидеме искрени, она што го зборував на почетокот за Британскиот модел значи дека барем во Британија не се криеле и кажале дека војската е главниот учесник и главниот промотор, главната моторна сила во справување со кризата, без оглед од кој вид доаѓа дали е елементарна непогода или станува збор за криза која има елементи на насилство, тероризам и слични облици на организирање паравоени структури надвор од вооружените сили. Во Република Македонија не постои ниту една институција освен војската, освен Армијата на Република Македонија која може за кратко време да достави помош во храна, во лекови, во вода, да превезе луѓе, да земе ранети, да ги пренесе во најблиските медицински центри. Полицијата можете да ја тренирате уште 10 години тоа не може да го има затоа што тоа не е основната цел на полицијата, а сепак, доколку сте го занемариле овој факт дека освен војската не постои институција која ги има потребните ресурси, знаење и човечки капацитет, војската овде е спомната само во делот каде се зборува за тоа дека Претседателот на Републиката како Врховен командант во иднина ќе донесе прописи кои

поблиску ќе го одредуваат начинот на употребата на војската.

Дали се сакало на овој начин да се избега од навлегување во расправа околу цивилната компонента односно цивилната контрола на вооружените сили на Република Македонија, па затоа сте ја маргинализирале војската - не знам, но во секој случај, ќе повторам уште еднаш, единствена институција која го има потребниот капацитет е само војската на Република Македонија. Значи, војската на Република Македонија и да сака да и асистира на полицијата односно Министерството за внатрешни работи нема што да и асистира затоа што таа е пооспособена, поучена и далеку поопремена. Полицијата не може да воспостави, да речеме, за 24 часа, од некаде, дали видовте полицајци во поплавите, од кого се бара помош, каде прво се обраќаат граѓаните кога се соочуваат со вакви работи. Сега не навлегувам дали е оправдано или неоправдано не поседуваат знаење или ресурси, ќе видат дека не можат да излезат на крај со одреден проблем, тогаш секогаш е тука војската на Република Македонија. Војската пренесува во зимските периоди во излораните краишта во земјава дотур на храна за селаните, тоа не го прави полицијата. Полицијата има еден хеликоптер за прелет, војската има транспортни хеликоптери. Војската е таа што може да воспостави за помалку од неколку часа ситуација со нејзините логистички капацитети за граѓани од подрачје кое е загрошено од елементарна непогода да воспостави можност за исхрана, вода и прва медицинска заштита. Да им даде на користење средства од типот на шатори и слични капацитети за да не бидат на штворено. Нема друга институција во земјата што може тоа да го направи, а сепак предлагачот војската ја маргинализира и ја става само во делот каде се вели дека Претседателот на Републиката со прописи ќе го уреди нејзиното дополнително ангажирање.

Никаде во поимот кризи во членот 3, почитуваната колешка се обиде да ни каже што е разликата која во Уставот е многу јасна што значи воена состојба, што значи вонредна состојба.

Во точката 4 се вели: криза е појава со која се загроени основните вредности, трајните и виталните интереси и цели на државата односно се загроени уставниот поредок и безбедноста на Републиката.

Оваа Влада знае од време на време, а сега имавме прилика да го видиме во текот на предминатата недела, ние како земја тврдиме дека граничната полиција е целосно оспособена и во тек е преземањето на граничното обезбедување на северната граница.

Дали некаде сретнавте дека, на пример, од таа институција ќе се бара нешто врзано со границата? Не мора да биде секогаш врзано со кризната појава што би генерирала насилство или би правела одредени насилни постапки во земјава, загрозувајќи го животот на граѓаните во

одделен дел или загрозувајќи ги виталните објекти во Република Македонија. Ниту еднаш не е спомната граничната полиција, а велиме дека во 2005, таму некаде до мај, граничната полиција, ќе го преземе обезбедувањето и на нашата северна граница.

Може ли некој да каже со што располага таа гранична полиција? На пример, дали може наеднаш, не знам, дополнителен број на гранични полицајци кои во моментот се некаде на јужната граница, а некој ќе процени дека ќе треба да бидат префрлени на северната граница, со кои средства тоа ќе го направат? Која е таа институција што ќе овозможи логистика па тие да бидат префрлени на северната граница или на било која точка во Република Македонија?

Сепак, повторно тоа ќе биде војската на Република Македонија. Нема друга институција што тоа може да го направи.

Во поглед на користењето, интегрирањето на таканаречената разузнавачка заедница, во овој момент го имаме военото разузнавање при Министерството за одбрана, што е одговорно директно под министерот за одбрана, потоа Агенцијата за разузнавање која што одговара пред Претседателот на Републиката и Управата за безбедност и контраразузнавање, што одговара пред министерот за внатрешни работи.

Ајде да ве потсетам на оној случај при посетата на македонската државна делегација во Ватикан и проблемот со заканата за безбедноста на претседателот на Републиката и членовите на делегацијата. Дали можете да ми кажете или дали некој знае како реагираше или дали воопшто беше известена Агенцијата за разузнавање, чиј директен претпоставен Претседателот на Републиката беше дел од луѓето на кои им се закануваше опасноста? Знаете, тревогата беше дека е подметната експлозивна направа во авионот на Македонската делегација. Дали е прекршено процедурата во целата таа постапка? Тоа не се должи дека ни го немаме законот, донесено законот за управување со кризи. Тоа се должи затоа што некој се однесува премногу слободно во системот, особено во безбедносниот систем, каде што се знае кој каде и пред кого одговара. Вие знаете дека без принципот на едностарешинство и субординација, се друго е импровизација и максимален дилетантизам. Но, сепак, тоа се случува.

Почитуваната колешка од Законодавно-правната комисија, во нејзиниот правен наплив на аргументација се обиде да ги каже дека не постои повеќе несогласување на одредени одредби од предложениот закон и одредени одредби од Уставот на Република Македонија. И, си дозволи со една реченица дека "реалноста е таква каква што е и треба да ја прифатиме". Истата таа реалност на почитуваната колешка и се спротивставува. Во моментот, во Кабинетот на претседателот на Републиката не постои советник за национална безбедност. Ние се обидувавме да разбереме, од она штуро

соопштение на кое што и понатаму стои Кабинетот на Претседателот, е дека Претседателот ќе се . . .

Љупчо Јордановски: Господине Трендафилов, знам дека кривината може да биде многу остра, затоа полека вратете се на темата што се расправа овде, тоа Законот за менаџмент со кризи.

Ѓорѓи Трендафилов: Значи, ако Претседателот на Републиката ќе донесе поблиски прописи, јас би сакал да знам кој е советникот за национална безбедност кој директно е оној кој во тој кабинет го дава експертското мислење. Тврдењето дека во овој момент тоа мислење може да се базира на луѓе кои ниту им го знам јас името, а не го знаат ниту повеќето од пратениците, ниту пак постојат во систематизацијата на Кабинетот како луѓе кои се грижат, вклучувајќи ја и вашата и мојата безбедност во поглед на одбраната. Таа реалност е за која што зборуваше, меѓу другото мојата колешка Ивановска. Таа е реалноста во која што и сега се наоѓаме.

Љупчо Јордановски:

Јас така не ја сфатив, но имате право но имате право вие да си кажете на седница.

Ѓорѓи Трендафилов: Јас ја сфатив така како што вие ја сфативте, но сакам да и кажам дека реалноста не е секогаш од аспект на гледањето на прво место, каде што седи таа.

Значи, не може да биде оставено тоа, ако ние се обидуваме и ќе ја користиме и војската и војниците и логистиката на војската. Се што е од војската ќе користиме, а војската да ја спомнеме само дека Претседателот на Републиката, како Врховен командант, а и за тоа ќе зборуваме, Врховен командант на војската или Врховен командант на вооружените сили во Република Македонија, тој тоа ќе го направи со поблиски прописи.

За илустрација “Финансиски средства за спроведување на законот нема да бидат потребни”. Се вели дека за спроведување на овој закон нема да бидат потребни посебни финансиски средства, туку ќе се изврши издвојување на средствата итн. итн. Ја сфаќам намерата и на Владата и на Министерството за одбрана елегантно да се обиде дел од луѓето кои, во рамките на реструктурирањето на одбраната и војската евентуално во периодот до 2005 - 2007 година нема да се најдат и понатаму во системот на Армијата или на одбраната и ќе останат без работа. Ова го сваќам како нивна немра на елегантен начин тие да бидат трансферирани во новата институција, во Центарот за управување со кризи, што како намера до некаде можам дас ја сфатам. Не можам да ја сфатам, затоа што е од друга страна крајно незграпно направена. Премногу е видлива.

Ако се согласувате дека освен војската друг ги нема потребните капацитети во моментот, зарем не мислите дека еден прелет на два транспортни хеликоптери не чини пари? Зарем ангажирањето на пилотите не го чини Буџетот на Армијата на

Република Македонија? Зарем сето тоа не го оптоварува системот на одбраната за да тврдиме дека финансиски средства за остварување на овој закон не треба да бидат.

Правењето, пак, на регионални центри и обидите тие да бидат инкорпорирани во некаков постојан систем на цивилна заштита и во Центарот за тревожење е исто така разбирливо. Но, апсолутно е неразбирливо тоа што ниту им се доделуваат одредени средства, ниту се бара некакво посебно знаење за да се најдеме во овој случај во рамките на Центарот за управување со кризи.

За инфраструктурните проблеми не сакам да зборувам. Но, уште еднаш ќе се навратам, не завршив, во поглед на ангажирањето на разузнувачката заедница.

Ако намерата на Владата била, барем според експертите кои работеле на овој закон кои тврдат дека нашето Министерство се трудеше и го имаше за урнек сличниот закон од Обединетото кралство, но таму не се крие дека е наква друга служба. Таму, напротив, се истакнува дека токму војската, поради начинот на кој што е структурирана, поради знаењето, поради техничките средства што ги има на располагање е таа што ќе ја води играта во реализација, значи го оставам на страна политичкиот критериум на управување, туку зборувам за оперативната примена на овој закон.

Кај нас, се обидуваме да се задскриеме за да ова не заличи, некои колеги зборуваа дали ова не дава можност на Претседателот на Републиката или на Центарот да ги злоупотреби единиците? Ако е така, значи била намерата да не се истакнува премногу воедното присуство во Центарот за управување со кризи, ако крајната намера била да се потенцира цивилната компонента, тогаш би било добро да знаеме и со каков буџет овој Центар треба да располага. Ништо не е кажано, освен дека Владата ќе обезбеди, ќе ги обезбеди просторите. Дека Владата ќе донесе посебни прописи “Уредба на Владата за видот на ресурсите од органите, организациите, поединците”. За какви ресурси станува збор?

Исто така, дефиницијата во поглед на, всушност ќе се задржам уште малку на војската, намерата на вклучување на воените единици и потребата од допрецизирање на видот на одлуката и нивно евентуално ставање на располагање на Центарот за управување со кризи, сакам да ве потсетам дека Република Македонија 6-7 години наназад и практично учествуваше, бидејќи во тој период, во периодот 1999 - 2000 година се случи, нека не се крева некому косата на главата, затоа што тогаш беше ВМРО на власт, тоа беше така, дека Мултинационалните мировни сили на Југоисточна Европа, каде што и Република Македонија, преку својата војска партиципира, конечно почнаа со изведување со вежби.

Вие се сеќавате дека и во периодот 1999 - 2001 и 2003 година понекогаш се зборуваше дека тие единици можат да бидат употребени на

територијата на Југоисточна Европа, дали би било упатно тие да бидат упатени на пример во составот на Меѓународната мисија во Босна и Херцеговина, затоа што нивна примерна обврска е да учествуваат во такви и слични единици. Но, она што сакам да го истакнам е следново, токму офицерите, подофицерите и војниците на Македонската војска кои беа вклучени и се вклучени во Мултинационалната мировна бригада на Југоисточна Европа, исто така како главен дел од нивните обврски и нивната употребна вредност е учествувањето во хуманитарни мисии врзани како последица на елементарни непогоди во Балканскиот регион. Значи, во случај на последици од пожар, во случај на последици од земјотреси, во случај на поплави, во случај на епидемии. Сето она што во Уставот во овој момент влегува во делот кој вели “вонредна состојба”. Последиците што го загрозуваат животот, здравјето, приватната сопственост и се друго во земјата, но кои што не доаѓаат од насилен ефект, туку се предизвикани како дел од природна катастрофа. Тие се обучени за тоа и тие се едни од примарните обврски. И тие не се, како што не е ниту граничната полиција спомната во својот домен во овој момент. Затоа што верувам дека дел од оние кои учествувале во овој закон го имале во предвид на пример тоа што дел од нивни колеги можно е да се случи во иднина да останат без работа, па затоа сега да се најде форма каде тие ќе ја продолжат својата професионална кариера.

Затоа реков дека можам и да се согласам, но не можам да се согласам затоа што не се допрецизирани. Воглавно, станува збор, она што е најбитно е ставено во подзаконски акти што треба да се донесат за спроведување на закон. Упатството на министерот за одбрана и соработката со Министерството за внатрешни работи, а читаме дека како предлагач, во името на Владата на Република Македонија прв е напишан министерот за одбрана кој не е удостоен да ни каже за што всушност станува збор.

На почетокот рекол дека кон крајот на минатата година, сегашниот премиер, тогаш од позицијата министер за одбрана, вложи релативно повеќе или помалку голем напор да го убеди Собранието или поточно да ги убеди претставниците на одделни политички односно парламентарни групи зошто овој закон е важен за земјата и зошто овој закон треба да биде донесен, ако е возможно да се постигне тоа да биде донесен со консензус. За жал, од првичната желба, од позиција на Министер за одбрана, сега како премиер, таа желба кај овој министер за одбрана не постои.

Основната грижа и во јавната расправа што претходеше на оваа пленарна седница, исто почнувајќи од минатата година и основните забелешки беа токму во поглед на членот 3. Знаете дека првата презентација Комисијата за одбрана и безбедност ја имаше и таа беше тогаш претставена, моторна сила на идеата, тогаш беше сеуште идеја, но контурите беа мошне видливи, мошне изразени, беше претставена од сега

актуелниот директор на Агенцијата за разузнавање, господинот Китановски. Тогаш беше од позиција Советник за безбедност во Камбинетот на претседателот на Владата и од господинот Владо Горевски, магистер на мировни студии.

Прво што тогаш беше забележано и тоа многу брзо реагираа, дури побрзо од членовите на Комисијата за одбрана, беше она што сега се објаснува во членот 4 - криза е појава со која се загрози основните вредности, трајните и витални интереси и цели на државата, односно се загрози уставниот поредок и безбедноста на Републиката.

Цели на државата - имавме тогаш на располагање универзитетски професори, поранешни министри за одбрана, поранешни или тогаш актуелни членови на Советот за национална безбедност кои сите излегоа со свои дефиниции за терминот “криза”, сите излегоа со своите теории и она што сега е кажано во членот 4, тоа што беше кажано на таа прва презентација и тоа на доста технолошки завиден начин ни беше претставено користејќи ги сите средства на напредната технологија, нема верувајте, колку се сеќаваат особено членовите на Комисијата за одбрана, нема некаква суштинска разлика во сегашната точка 4 - што е криза, во однос на она што тогаш беше тема на расправа во Комисијата за одбрана кога за прв пат ни беше претставена идејата за формирање односно за потребата од донесување на закон за управување со кризи.

Уште тогаш се отвори прашањето за можната злоупотреба, пред се злоупотреба на ресурсите и информациите со кои се располага во разузнувачката заедница. Отвореното прашање дали Владата тогаш, значи во тогашните политички услови, дали Владата на Република Македонија се обидува да формира војска што ќе има разузнавање, логистика, огнена моќ, ресурси што ќе бидат надвор од системот на вооружените сили на Република Македонија. И, сеуште незатвореното прашање дали Претседателот на Републиката е Врховен командант на Армијата или Претседателот на Републиката е Врховен командант на вооружените сили?

Почитуваните универзитетски професори кои тврдат дека, кога ќе се каже дека Претседателот на Републиката е Врховен командант на Армијата, се подразбира, користејќи ги уставните надлежности во дадена ситуација, доколку дојде, со самото активирање . . .

Љупчо Јордановски: Господине Трендафилов, јас навистина ве молам да се држите до точката, а тоа е расправа по текстот на законот. Ако веќе имате сомнение дали во овој текст на закон се оспорува на Претседателот да е Врховен командант, кажете го членот на тој текст на законот па дискутирајте по тоа.

Ѓорѓи Трендафилов: Почитуван господине Јордановски, зобурвам за точка 4, начинот на кој предлагачот го дефинира терминот “криза”.

Доколку немате трпение да ме ислушате или не сакате да ме ислушате. . .

Љупчо Јордановски: Имам јас трпение, само не гледам дека таму се оспорува врховното команданство на Претседателот на Републиката.

Ѓорѓи Трендафилов: Ако ме следевте, сега зборувам за времето кога пред Комисијата за одбрана и други пратеници, за прв пат беше промовирана намерата. . .

Љупчо Јордановски: Точно така, тоа време помина, затоа и ја завршивме расправата, сега имаме расправа по текстот на Законот.

Ѓорѓи Трендафилов: Јас не сум сигурен дека тоа време е завршено. . .

Љупчо Јордановски: Продолжете.

Ѓорѓи Трендафилов: Значи, јас не сум сигурен дека тоа време е завршено. Само потсетувам дека одредени дилеми што се отворија веднаш, уште тогаш, постојат и сега.

Намерата ми е да Ви образложам, на начин јас како што мслам дека е упатно, дека точката 4, оваа сегашна формулација што е ставена од страна на предлагачот не ги затвора дилемите што беа отворени уште при првата намера на Владата при јавната промоција на Владата дека има намера да донесе Закон за управување со кризи.

Љупчо Јордановски: Можеби, господине Трендафилов, само јас не видов амандман од вас за да ја затворите таа дилема.

Затоа, дискутирајте по текстот на законот.

Ѓорѓи Трендафилов: Господине Јордановски, мслам дека си земате преголема слобода. Дали вие имате видено амандман или немате, апсолутно не е ваша крижа ниту обврска за Вас. Вие, грижете се за она смешно писмо што сте ми го испратиле мене, како на пратеник да на 9 мај се грижам тука, со некој циркус што планирате да го направите. Тоа е вашата обврска. Грижете се за експерименталниот канал, а оставете јас да го завршам она што ми е мене денеска обврска.

Љупчо Јордановски: Моја грижа е Деловникот да го почитувате, да зборувате по текстот на законот, а не да евоцирате спомени или незатворени или затворени да кажеме дилеми. Тоа можете да го направите со амандманот.

Ѓорѓи Трендафилов: Значи, господине Јордановски кога зборувам за овој закон не да имам право да евоцирам спомени, не да зборувам за атентаот на претседателот Глигоров, не да зборувам за несреќата на Претседателот Трајковски, не да зборувам за онаа какафонија, која што се случи со последниот пат, со посетата на македонската државна делегација во Ватикан...

(Претседателот го прекинува во дискусијата)

Имам право да зборувам за тоа ако сакам 24 часа, затоа што никој не зборува за тоа, затоа што н икој не зборува за тој последен случај, затоа што ниту Комисијата за одбрана и безбедност има добиено писмено известување што е тоа што се случи тогаш, а вие како Претседател на

Собранието согласно сегашната уставна регулатива во отсуство на Претседателот на Републиката вие ја имате таа улога, вие најверојатно сте известени, вие затоа сте во далеку поповластена позиција...

Љупчо Јордановски: Вие можевте да побарате информација за тоа и ќе ја добиевте. Продолжете со текстот на законот...

Ѓорѓи Трендафилов: Јас сум побарал многу информации и сеуште ги добивам. Како што пишува во овој закон на барање на Собранието ќе бидеме ние известени, информирани или нешто слично, но јас сакам да сватите дека ние не сакаме да бидеме известени и информирани, ние сакаме да бидеме активно вклучени не само по ова прашање, туку и по други прашања за кои сметаме дека имаат посебно значење во врска со националните интереси на Република Македонија.

Ако сега во оваа ситуација кога го немаме овој закон, кој е доста комплициран, недоречен, вие знаете дека на крајот се наведени 14 различни уредби и прописи кои ќе излезат од Владата од министерствата, од Претседателот на Републиката, тогаш јас незнам зошто воопшто ме прашувате мене ако тоа вас на прво место не ве загрижува, затоа што вашата уставна позиција треба да ве загрижува.

Значи, кризата, дефинирањето на точката 4 во членот 3 апсолутно не е поместена и не ги затвора дилемите и проблемите што беа отворени од експертската јавност која беше присутна на работата на Комисијата за одбрана и безбедност. Кризата, не сакам да ја читам повторно, е дефинирана така како што е дефинирана.

И она што на почетокот го спомнав, за што зборуваше и колешката и ни кажа дека нема апсолутно тоа во спротивност со Уставот, тоа е веќе славниот член 35 за кој зборуваа многумина пратеници и тоа е она што господине Јордановски сакам да го истакнам, всушност јас само ќе репродуцирам, затоа што ова е истакнато од страна на предлагачот од Владата. "Армијата учествува во подршка на полицијата во услови кога со кризната состојба е загромена безбедноста на Републиката, а органите на државната управа немаат соодветни ресурси и средства на нејзина превензија и справување". Предлог на Владата за потребата за учество на дел од Армијата согласно стратегискиот одбрамбен преглед на Републиката дава управувачкиот комитет.

По предлог на Владата за учество во дел на Армијата во справувањето со кризна состојба одлучува Претседателот. Претседателот во секое време може да ја процени потребата од учество на Армијата.

Начинот на учество на дел од Армијата во кризна состојба се уредува со пропис кој го донесува Претседателот".

Сега не би сакал да ме прекинете уште еднаш ќе истакнам дека во моментот согласно реалноста на која се повикуваше почитуваната колешка во Кабинетот на Претседателот не постои име и

презиме на лице за кое знаеме дека е советник за национална безбедност во Кабинетот. Кабинетот и понатаму тврди дека широка лепеза на експерти ќе користи. Што правиме сега ако ние не ја знаеме таа широка лепеза на експерти која може да го каже следново: “Претседателот или таа широка лепеза на експерти ќе преоцени дека нема потреба на ангажирање на 4 транспортни хеликоптери кои треба во зимски услови да однесат брашно, лекови и неопходен медицински материјал во завеани од снег села некаде во Мариовско или Шарпланинските предели”. Кој ќе биде виновен. Овде убаво пишува 50-60 илјади денари во казнените одредби. Кој ја води играта почитувани дами и господа пратеници-Армијата, полицијата, центарот? Кои се тие ресурси кои сега во моментот кога нема да биде земена Армијата на помош. Верувајте дека секогаш ќе ја повикувате македонската војска за било што-поплава, пожар, дури и во услови на епидемии, затоа што функцијата, системот на војската е да ги има на располагање во секое време сите тие компоненти, без оглед колку можеме да зборуваме за македонската војска, но верувајте дека никој не може никаде во земјава да стигне побрзо отколку што може да стигне секој припадник на волците. Затоа и ги испративме во Ирак, затоа ги испративме во Авганистан, а ние секако ќе имаме понатаму поставено прашање до Министерството за одбрана што се случи и како дојде до еден трагичен настан, за тоа ќе ги почекаме резултатите. Мислам дека и тој беше надвор од земјата, во еден од конгингентите. Значи, секогаш ќе се повикуваме и ќе зависиме од војската. Овој центар ќе биде во опрема, во материјал секогаш зависен од војската. Не може да биде зависен од полицијата, а Армијата со оглед на член 35 ќе и асистира на полицијата. На пример во што Армијата ќе и асистира на полицијата ако не биде потребно ништо од војската, значи не им треба транспортни возила, не им треба брзо пренесување на луѓе, на храна, а која е основната функција на полицијата? Да се грижи за јавниот ред и мир. Во членот 35, почетокот на член 35, начинот на кој е формулиран е дилемата почитуван господине Јордановски која сеуште не е завршена, таа е отворена тогаш кога го кажавме она славно претставување од потребата за донесување закон за управување со кризи дека дефиницијата на криза не е допрецизирана и дека употребата на Армијата не е допрецизирана, а Владата, односно предлагачот упорно бега да каже дека сепак ние ќе бидеме зависни од капацитетите на војската. Настрана ќе ги тргнеме разузнавачките капацитети, разузнавачката заедница, тие и онака си имаат доволно проблеми со она што им го прави оваа Влада, но луѓето кои се вработени во Армијата апсолутно не се виновни за оваа состојба. Каде Армијата ќе учествува во поддршка на полицијата и она што е уште поважно каде пак на полицијата не и е потребна поддршка а ќе се справи со кризна ситуација која не е поврзана со насилство, поврзана е со елементарна непогода. Зарем дефиницијата што е вонредна состојба и

што е воена состојба за членовите на Законодавно-правната комисија не беше доволно широка формулација па да се обидат да ја допрецизираат точката 4. Очигледно тоа не била намерата.

Веќе Ше завршам господине Јордановски, значи покрај на неколегијалната намера на дел од експертите да се обидат да им најдат професионално продолжување на кариерата на некои нивни колеги, за што и разбираам, од истите тие извори кои тврдат дека Македонија и нејзините експерти го следеле Британскиот модел, тие тврдат дека постои одредено натпреварување во рамките на безбедносниот систем во земјава. На една страна се натпреварува претседателот на Владата, да стави под своја ингиренција што е можно поширок капацитет пред се од разузнавачките капацитети, но истовремено Претседателот на Републиката, претпоставувам дека е тоа преку онаа широка лепеза на стручњаци, експерти кои ги користи во поглед на националната безбедност исто и тие продолжуваат со таа намера да стават или да задржат капа, но тие тврдат дека всушност целта е на Претседателот на Републиката да оствари одредена предност над ова што Владата сака да го направи.

На крајот, почитуван господине Јордановски ви благодарам што со трпение ме слушавте барем 7 минути. Ако сакаме да бидеме до крај искрени, особено членовите на Комисијата за одбрана и безбедност, но секако пред се почитуваните пратеници во законодавниот дом ние сепак би требало да го вратиме овој закон до предлагачот и предлагачот да ги земе во предвид дилемите за кои се тврди дека е земена во оваа верзија, во крајната верзија, но за жал не се. Значи оние три работи, за разузнавањето, за дефиницијата на криза, за употребата на Армијата си стојат безмалку 6 месеци. Не се поместени почитувани пратеници и би сакал доколку оваа моја намера се оствари и ние како Собрание не го отфрлиме предлогот да го вратиме на доработка, а не овде да се надгласуваме и прегласуваме, затоа што намерата на господинот Бучковски како министер за одбрана, ако се секавте беше токму да се избегне таа ситуација, затоа што овој закон бил исклучително важен и тогаш нас повторно ни беше кажано дека е ова многу важно за земање во предвид во престој, очекуваната што би рекол господинот Бучковски за членство во НАТО, ако се случи тоа овој закон повторно сега да се врати и да дојде на расправа во Собранието би сакал претставниците на Владата да бидат најмалку министри, не заменици и не назначените функционери во Владата на Република Македонија.

Уште еднаш господине Јордановски ви благодарам за вниманието.

Љупчо Јордановски: Господине Трендафилов за волја на вистината јас ве слушав внимателно 38 минути. Само една минута имав мала полемика, но открив дека треба да поработам малку на

моето образование бидејќи навистина не ги разбрав сите работи што ги кажавте вие.

Ќе поработам малку на моето лично образование за да ве разберам.

(Господинот Ѓорѓи Трендафилов од место реплицира со претседателот).

Како сакате, еве имате една минута контра реплика.

Ѓорѓи Трендафилов: Почитуван господине претседателе Јордановски мојата маленкост во поглед на вашето образование ви стои на располагање секогаш кога вие ќе почувствувате таква потреба.

Љупчо Јордановски: Со голема благодараност ќе се обратам до вас за да ми дообјасните некои работи.

Господине Витановски имате три минути контра реплика.

Јанаке Витановски: Колегата кажа многу работи и јас сакам да му поставам неколку прашања.

Прво и основно е тоа дека овој закон е неопходен и ние треба да го донесеме и не треба да се враќа, туку треба да го изгласаме. Тоа е јасно на сите нас пратеници и треба да гласаме за овој закон.

Колегата зборуваше многу, точно е тоа и мислам дека ги измеша поимите на кризна состојба, воена состојба и вонредна состојба. Ако добро се следеше во својата дискусија беше контрадикторен на два-три наврати. Сите ние знаеме што е кризна состојба, што е воена состојба, што е вонредна состојба.

Јас би поставил едно прашање, за кое денеска навистина се води расправа во оваа сала, сакам да ја прашам опозицијата кој е вашиот концепт, кој треба да управува со кризите. Дали да управува Армијата, или полицијата. Што ќе значи тоа доколку мислите спротивно од она што е во законот. Сметам дека решенијата во овој закон се преземени од земјите членки на НАТО и Европска унија, а ние се стремиме кон НАТО и Европска унија.

Љупчо Јордановски: Повелете една минута господине Трендафилов.

Ѓорѓи Трендафилов: Почитуван претседателе, вие ми ласкате што денеска не се пратенички прашања и неznam зошто мене ми ги поставувате овие прашања, но во ред, јас што би рекла шефицата на македонската дипломатија со куртуозија која е својствена на дипломатијата ви исказувам благодараност што овие прашања сепак ги упативте до мене.

Значи, ако ме следевте внимателно јас се повикав на изјави на луѓе кои работат во Армијата и во Министерството и кои тврдат, а работеле на овој предлог дека овој предлог се базира на Британскиот, но во Британскиот не се крие дека војската е таа што ја води главната игра. Дали вие умеете да ми кажете со кои средства во случај на поплава, во случај на пожар прва покрај противпожарните единици на регионот би

асистрирала полицијата. Намерата ми беше да ви кажам дека секогаш се повикуваме на војската.

Љупчо Јордановски: Воведот ви беше многу дол господине Трендафилов и ви се потроши времето. Јас се извинувам но така е.

Има збор пратеникот Тито Петковски.

Тито Петковски: Господине претседателе, почитувани колеги пратеници, господине заменик минситер, јас би бил навистина најсреќен ваков закон да немаме и воопшто да не носиме, бидејќи таков закон носат само земјите кои што имаат кризи и кои што очекуваат кризи. Ние немаме добро искуство од западниот свет, од земјите што се членки на НАТО, тие немаат вакви закони бидејќи немаат кризи. Едноставно тие на време ги предвидуваат настаните, одат во пресрет, ги елиминираат сите можни закани по стабилноста, безбедноста на земјата и затоа вакви закони не им требаат. Меѓутоа, ние како Собрание утврдивме потреба за донесување на ваков закон многу одамна и еве после неколку месеци расправаме и за Предлогот на законот. Ќе ве потсетам само дека некаде во ноември заменикот минситер тогаш беше на Комисијата, Владата го повлече законот и констатира дека има потреба од дополнителни консултации, проучувања, ангажирања на експертската јавност, собирање на искуства однадвор и во таа функција и Владата и Комисијата организираат неколку тематски расправи. Владата односно Министерството организираше и тркалезна маса со учество на експерти од земјата и од надвор и дојдовме до сознание дека сепак за Македонија во овој развој е потребен таков закон. Значи, практично се наметна донесувањето на овој закон што во Македонија од година во година се создаваат услови на кризи, дури, пред малку рече и колегата Трендафилов, дури и во услови на поплава во Македонија може да се создадат кризи, да биде повод за криза, а јас би додал дека и локалните избори односно изборите како еден врвен демократски чин можат да бидат повод за криза. Ако ескалираше натамошното незадоволство во некои општини можеше да се блокира животот кога станува збор за локалните избори, некои кандидати незадоволни ќе се парализираше животот, нормалниот живот во тие градови, така да ќе направевме феномен во Европа, ќе бевме единствената земја која што поради избори можеше да ја доведе земјата во криза. Значи да бидеме со ова начисто на Македонија сега таков закон и треба.

Јас ве молам господине претседателе само за една мала дигресија од една реченица.

Љупчо Јордановски: Ако е една реченица може, а ако е повеќе да бидам коректен спрема сите, во рамките на текстот на законот ве молам.

Тито Петковски: Ќе биде само една реченица и тоа од деловнички карактер.

Не гледам понатамошната ваква стерилна непродуктивна расправа на Собранието повеќе да ја практикуваме бидејќи двеипол години од практикување на таквите одредби на Деловникот

ние практично немаме никакв апродуктивност. Јас ја гледам смислата на претрес по текстот на законот единствено доколку со амандманите суштински ја измениме композицијата и суштината на законот и сега ќе треба да ја уредиме Владата со некои аргументи, бидејќи само таа има право, а не ние пратеници деловнички да интервенираме со амандман и да го направи законот кохерентен, односно нормите на законот да бидат практично применливи и кохерентни. Ние расправаме, општ претрес водевме, можеби е хендикеп што тоа го правевме пред година дена и луѓето и забораваја, можеби ќе требаше некое повторување, но тоа е тоа, моето укажување беше во функција да можеме да најдеме поефикасен начин на работа на Собранието кога станува збор за овој дел, претрес по текстот на законот.

Комисијата расправаше неколку пати по овој закон, каневме експерти, луѓето доаѓаа скоро сите што беа поканети и својски се заложиле Македонија да има закон кој пред се ќе има функција да ги елиминира причините за создавање на кризи односно да делува превентивно. Ако создадеме таква ситуација во Македонија законот својата смисла ја исполнил. Ако донесеме сега само закон, а понатаму делуваме како политички партии, како Собрание, како фактори вкупни во државата, институциите и т.н. како досега тогаш законот нема да реши ниту еден проблем. Кризи ќе има и понатаму, а укажување во оваа смисла од опозицијата и за време на дебатите на Комисијата и оние тркалезни маси беше дали можеме да предвидеме инструмент кој ќе ја спречи злоупотребата на Владата и на Претседателот на државата во политички цели односно злоупотреба на функција. За да донесе некоја мерка која ќе биде на штета на опозицијата, а таа не е во состојба да партиципира при донесувањето на одлуките што значи криза, што значи кризна ситуација или хуманитарна акција од некој подолг вид. Значи на таа основа се темелеа и забелешките од експертската јавност и од опозицијата во Собранието на Република Македонија. Тие се движеле во три цели.

Прво, дали сите овие норми за кои што разговараме се во согласност со Уставот. Тука мора да признам дека и на седница на Комисијата бевме многу поделени. Владата тврди дека прогласувањето, односно институтот криза, институтот врховен командант, употребата на Армијата, функциите на Собранието, односно неговите контролни функции над извршната власт во целина, дека не се до крај во согласност со Уставот дефинирани.

Поради тоа, предлага тој закон да се донесе ваков Владата, а опозицијата и експертската јавност, морам да ви кажам дека е неподелена, бидејќи имав можност тоа да го слушнам на Комисијата во три наврати, дека овие одредби не се до крај во согласност со Уставот. Објаснувањето беше ќе повторам, дека Армијата како ресурс наш, општествен, државен бидејќи граѓаните

издвојуваат средства за нејзино финансирање има право да се употреби. Прашање е само дали секогаш и оценката може да биде најобјективна само на оној што според законот е надлежен.

Значи, експертската јавност смета дека прогласувањето на вонредна ситуација и на војна го прави само Собранието и дека многу поблиску ќе кажам и до моето мислење е, се она што е спорно да биде многу поблиску до решението да биде уставна категорија, отколку законска. Така да јас лично сметам, прогласувањето на криза да биде уставна категорија, без да биде категорија на она што е предлогот на законот. Меѓутоа, предлогот е таков, мнозинството и на членовите на Комисијата така заклучиле и во таа смисла ние како Комисија за да не се делиме меѓу себе, да се надмудруваме кој е поголем папа од папата, рековме дека сепак има едно тело во Собранието што се вика Законодавно-правна комисија и нејзиното мислење треба да биде релевантно за нас. Но, изнад се, најрелевантно мислењето е на Уставниот суд. Според тоа, и тие што мислат дека ова е во согласност со Уставот и тие што мислат дека не е во согласност, може да арбитража само во случај на покренување на постапка за оцена на уставност, Уставниот суд. И јас ќе го молам господ да не ни се случи кризна ситуација, додека некој покрене постапка пред Уставниот суд, за да видиме дали овие одредби се во согласност со Уставот.

Второ, Собранието, овдека според членот во Законот е застапено само во клучните одлуки кога станува збор за кризна ситуација, еден член на Комисијата да биде присутен во тоа тело. Прашање е колку ќе биде неговата функција, неговото присуство таму во функција на денесувањето на одлука, затоа што децидно е речено дека пратеникот како член на Комисијата, апсолутно мене не ми смета дали ќе биде тој од опозицијата, или од парламентарното мнозинство, оваа ситуација е ирелевантна, нема моќ да учествува во донесувањето на одлуката. Тој само може да го информира Собранието и таму е речено усмено или писмено. Значи, во функција само на информирање. Не за завземање на политички став. Значи тој не го претставува Собранието како што вели законот дека од Кабинетот на претседателот, министрите што се наброени, туку тој учествува во свое име, односно во име на Комисијата и зависи од него, од неговите способности, би рекол, стручни, професионални, ако сакате и морални и од неговата наобразба да може релевантните мислења и ставови, кои што се неопходни Собранието да гради став, да ги изнесе на тоа тело и условно речено да го брани достоинството и угледот на Собранието. Не е во позиција да гради одлуки и да зазема ставови зад кои што ќе стои Собранието. И дополнително, Собранието за тоа може да завземе став, но кризната ситуација може да ексалира, или може да помине. Според тоа, тие се тие три клучни елементи, односно три клучни одредби во кој по овој закон имаше најсериозни забелешки. Јас мислам дека таа

дилема меѓу пратениците може да ја разјасни само Уставниот суд во фаза кога некој ќе покрене постапка. Јас сега имам свое мислење и го кажав, но има и други мислења, ние се разликуваме, припаѓаме и на различни професионалности и по локација сме и различно образовани, припаѓаме и на различни политички партии, но најмеродавно е она што ќе го каже Уставниот суд во таква постапка.

Да заклучам, сметам дека и покрај тоа, овој закон е оценет на сите нивоа и од експертската и од политичката јавност како можне добра основа за превенирање на кризи. Мислам дека би било подобро да го имаме законот, да го донесеме законот, да му дадеме шанса да живее во праксата. А оние одредби што ќе ги демантира времето и кои што во меѓувреме некој ќе покрене иницијатива да се оцени нивната уставност, да делуваме како Собрание ефикасно и да ги надминуваме, односно да ги изменуваме.

И да завршам, мислам дека би било добро сега кога ќе расправаме за уставните измени поврзани со реформите во правосудството, ако до тогаш, бидејќи ние сега на првата наредна седница ќе утврдиме потреба за промена на Уставот, ако отвориме таква постапка, јас сугерирам да ја консултираме целокупната јавност околу тоа дали за овој дел од Законот има потреба од негово усогласување со Уставот. Ако се испостави дека тоа е неопходно, мислам пред се, на експертската јавност, дека во оваа фаза да ја искористиме можноста за промена на Уставот во делот на правосудниот систем и за овој дел да направиме интервенции и на крајот да го усогласиме Законот со Уставот. Ќе повторам, ова го сугерирам од едноставна причина што ги консултирам сите луѓе, професори по уставно право во Македонија и некои универзитетски професори и експерти, кои што се од здружението по уставно право, чие мислење апсолутно беше дека овие одредби, токму заради разлината моност за толкување и да не бараме после дообјаснување, би било добро да го прецизираме во Уставот, за да нема никакви дилеми во неговата примена.

Благодарам.

Љупчо Јордановски: Благодарам господине Тито Петковски, само една мала грешка, бидејќи се обротивте до мене на почетокот. Јас вчера и завчера реков демократијата е право на избор, но демократијата е и почитување на процедурата. Деловникот ни е таков, каков што е. Сега е во фаза предлогот да се измени, па да го дефинираме, што значи таа дискусија по текстот на законот. Дури и мене не ми е јасно што значи тоа, бидејќи се водат општи расправи.

Госпоѓа Лалчевска, имате реплика три минути.

Ристана Лалчевска: Благодарам господине претседателе, јас би сакала да расчистам една дилема која се појави кај мене, после излагањето на господинот Петковски.

Тој во своето излагање беше јасен дека за него е најмеродавна одлуката на Уставниот суд. Јас се

согласувам со него и дека пред Уставен суд треба да се покрене постапка, за да тој цени дали една одредба е уставна или не е уставна. Меѓутоа, на почетокот во своето излагање кажавте дека позицијата и експертската јавност се неподелени дека овој закон до крај не е во согласност со Уставот. Дали потврдувате дека станува отворена дилема дека овој закон не е во согласност со Уставот и ако е така, зошто тогаш да прифатиме, како Собрание да бидеме сериозни и да донесеме одлука, која што ќе ни ја собори Уставниот суд, а кога ние имаме можност и капацитет да донесеме решенија кои ќе бидат во согласност со Уставот.

Љупчо Јордановски: Благодарам. Имате една минута господине Петковски.

Тито Петковски: Јас бев прецизен, реков само во две норми, односно во два члена не е до крај законското решение во согласност со Уставот. Дефинирањето на поимот криза, наспроти уставната категорија воена состојба и вонредна состојба и дефинирањето на овластувањето за употреба на Армијата во услови на криза. За тие две одредби мислам дека до крај не се во согласност со Уставот. Тоа е мое мислење, а повторив и другите мислења што ги искажаа на Комисијата.

Љупчо Јордановски: Кој друг бара збор?(Никој)

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот.

Ги молам пратениците да влезат во салата, треба да пристапиме кон гласање.

Службите нека го утврдат бројот на присутните пратеници во салата.

Почитувани пратеници, бидејќи во салата има 61 пратеник, условот за валидноста на гласањето е исполнет.

Предлогот на Законот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 60 пратеника, 51 за, 9 воздржани, нема против.

Во салата се присутни 61 пратеник.

Констатирам дека Собранието го донесе Законот за управување со кризи.

Овде ја прекинувам денешната седница.

Продолжуваме во вторник во 11,00 часот.

(Седницата прекина во 15,15 часот).